

Załącznik do Uchwały Nr LXIV/161/2014
Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego
z dnia 6 listopada 2014 r.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

---

na lata 2014 - 2020

15 wrzesień 2014

Drodzy Mieszkańcy Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego, Szanowni Czytelnicy!

Mamy przyjemność zaprezentować Wam zaktualizowaną Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, dokument który wskazuje kierunki rozwoju miasta i określa cele do osiągnięcia przez naszą wspólnotę samorządową do roku 2020. Od poprzedniej wersji Strategii, uchwalonej w 2008 roku niniejsze opracowanie znacząco się różni. Zamierzamy kontynuować zrównoważony rozwój w czterech obszarach:

- I. Środowisko przyrodnicze i kulturowe.
- II. Gospodarka i infrastruktura.
- III. Sfera społeczna.
- IV. Zarządzanie Gminą.

Poza tym w zaktualizowanej Strategii nie zmienione pozostały także misja i wizja. Wiodącym powodem dla którego przystąpiliśmy do aktualizacji naszej Strategii była konieczność określenia nowych kierunków rozwoju naszego samorządu w zgodzie z priorytetami Strategii Europa 2020, a także dokumentami strategicznymi szczebla krajowego oraz regionalnego.

Ta spójność naszej Strategii z wymienionymi dokumentami umożliwi Gminie Ostrowiec Świętokrzyski pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych w postaci dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej poprzez programy operacyjne na realizację określonych w niej celów. Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT określono typ niniejszej strategii jako strategię konkurencyjną, opierającą się na eliminowaniu słabych stron oraz budowaniu przewagi konkurencyjnej dzięki wykorzystaniu istniejących szans rozwojowych.

W niniejszej wersji Strategii, w stosunku do poprzedniej została ograniczona liczba celów strategicznych z 15 do 7 oraz szczegółowych z aż 125 do 27. Znacznemu ograniczeniu uległa także liczba działań, które inaczej niż w wersji poprzedniej, wskazują jakie przyjmujemy rozwiązania, aby zrealizować poszczególne cele operacyjne, niż co konkretnie zrobimy, dając podmiotom zaangażowanym w rozwój miasta inicjatywę zaproponowania projektów.

Zrezygnowano ponadto ze wskazania z których programów operacyjnych można pozyskiwać dotacje chcąc realizować poszczególne cele operacyjne (szczełowe). Uznano bowiem, że podmioty realizujące Strategię mają już na tyle duże doświadczenie, aby skutecznie znajdować źródła finansowania projektów, tym bardziej, że w czasie prac nad aktualizacją Strategii ostateczne wersje programów operacyjnych dla Polski nie były jeszcze zatwierdzone przez Komisję Europejską.

Wymienione zmiany czynią obecną Strategię bardziej przejrzystą i konkretną. Jednakże zasadniczą zmianą jakościową czyniącą z niej bardziej użyteczne narzędzie w monitorowaniu rozwoju miasta jest przyjęty system wskaźników, będący w pełni zgodny z rekomendacjami Komisji Europejskiej. Pozwala on okresowo – w naszym przypadku raz do roku – monitorować postępy w jej realizacji.

Dotychczas nie było takiej możliwości. Mogliśmy jedynie sprawdzać poziom realizacji zadań porównując kwoty zaplanowane z rzeczywiście wydatkowanymi na ich realizację. Chcąc ocenić stopień realizacji celów Strategii musieliśmy zlecić wykonanie Audytu Zrównoważonego Rozwoju co 4 lata, w którym aktualna wartość danego wskaźnika była odnoszona do średniej dla porównywanych gmin w Polsce. Ocena taka okazała się zbyt rzadka. Przy odpowiednim dopasowaniu mogłaby ona dotyczyć pełnej kadencji, jednak wciąż nie dawałaby Prezydentowi Miasta możliwości zbadania skuteczności realizacji celów w trakcie jej trwania. Inną wadą takiej oceny jest brak odniesienia do stanu, który chcemy osiągnąć tu - w mieście, czyli wartości wskaźnika do której zmierzamy.

Zastosowany w zaktualizowanej Strategii zestaw wskaźników daje taką możliwość. Oczywiście nie ma żadnej przeszkody, aby co 4 lata dokonywać Audytu Zrównoważonego Rozwoju w ustalonym zakresie wskaźników, gdybyśmy chcieli wiedzieć gdzie nasze miasto plasuje się wśród podobnych polskich miast. Decyzja o tym, czy zostanie przeprowadzony taki *benchmarking* należeć będzie do kolejnych organów wykonawczych gminy.

Proces zarządzania realizacją Strategii uległ pewnej modyfikacji związanej z powyższymi zmianami. Będą w niego zaangażowane nieco inne podmioty niż poprzednio, a ich role zostały odpowiednio dostosowane. Podczas aktualizacji Strategii nie angażowano zewnętrznych konsultantów ani ekspertów. Dokonał jej 21-osobowy zespół powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta. Zespół ten wykonał obszerną i niełatwą pracę przechodząc przez wszystkie etapy budowania Strategii zgodnie z przyjętym – dosyć napiętym harmonogramem, czego rezultatem jest niniejsza, zaktualizowana dogłębnie Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski. Składamy im za ten wysiłek i jego rezultat serdeczne podziękowania.

Przewodniczący Rady Miasta
Ostrowa Świętokrzyskiego

Janusz Wojciech Kotasiak

Prezydent Miasta
Ostrowa Świętokrzyskiego

Jarosław Wilczyński

Spis treści

Przedmowa Przewodniczącego Rady Miasta i Prezydenta Miasta	1
1. Charakterystyka gminy Ostrowiec Świętokrzyski	4
2. Przebieg prac nad Strategią	5
3. Weryfikacja misji i wizji	8
4. Dokonanie diagnozy strategicznej w ramach uzgodnionego zakresu tematycznego i płynące z niej wnioski	8
5. Weryfikacja analizy SWOT. Przejście do wyborów strategicznych i wybór typu strategii	42
6. Aktualne, główne problemy gminy	45
7. Analiza problemów, określenie celów strategicznych i operacyjnych, weryfikacja celów w oparciu o zasadę SMART i zaproponowanie działań	58
8. Analiza wskaźnikowa - ustalenie zestawu wskaźników	66
9. Zarządzanie realizacją Strategii	75
10. Podmioty realizacji Strategii i monitoring jej wdrażania	75
11. System aktualizacji Strategii	77
12. Rekomendacje dla tworzenia dokumentów planistycznych powiązanych ze Strategią	77
Literatura	78

1. Charakterystyka gminy Ostrowiec Świętokrzyski

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w województwie świętokrzyskim. Jako jednostka administracyjna, gmina stanowi jednocześnie miasto Ostrowiec Świętokrzyski. Jest ono położone na wyżynie Małopolskiej, nad rzeką Kamienną, na styku Wyżyny Opatowsko-Sandomierskiej i Przedgórze Ilżeckiego. Po północno-wschodniej stronie Gór Świętokrzyskich - jest największym ośrodkiem osadniczym w dorzeczu Kamiennej.

W układzie administracyjnym Rzeczypospolitej Polskiej (od stycznia 1999 r.) pozostaje w składzie województwa świętokrzyskiego tworząc wraz z Kielcami, Starachowicami, Skarżyskiem Kamienną, Sandomierzem, Opatowem, Staszowem, Buskiem-Zdrojem, Kazimierzą Wielką, Pińczowem, Jędrzejowem, Włoszczową i Końskimi podstawową strukturę jego miast.

Miasto Ostrowiec Świętokrzyski jest siedzibą powiatu ziemskiego. Wraz z miastami Kunowem i Ćmielowem oraz gminą Bodzechów tworzy znaczącą aglomerację na obszarze środkowego dorzecza Kamiennej. W strukturze centrów osadniczych miasto leży - w układzie regionalnym, ok. 50-70 km od Kielc, Radomia oraz rejonu Sandomierz - Stalowa Wola - Tarnobrzeg; zaś w układzie ponadregionalnym ok. 100-180 km od: Lublina, Warszawy, Rzeszowa, Tarnowa, Krakowa, Częstochowy i Łodzi. Ostrowiec Świętokrzyski przecina jeden z najważniejszych szlaków komunikacyjnych (droga krajowa nr 9), która łączy Warszawę ze Słowacją.

Dogodne połączenia drogowe sprawiają, że bez trudu można dojechać do Krakowa, Katowic, Warszawy, Lublina, Kielc czy Łodzi. Do Ostrowca Świętokrzyskiego można dojechać także koleją. Miasto ma dobre połączenia z Warszawą, Przemyślem, Łodzią, Rzeszowem i Częstochową, a przez węzeł w Skarżysku Kamiennej ze Śląskiem. Korzystne jest położenie miasta pod względem gospodarczym (Centralny Okręg Przemysłowy), a istniejące zaplecze surowcowe i tradycje przemysłowe mogą być czynnikami decydującymi przy wyborze lokalizacji przez inwestorów z zewnątrz.

Dobra baza turystyczna pozwala uczynić z miasta punkt wyjściowy do poznawania okolic, których największą atrakcją są udostępnione do zwiedzania neolityczne kopalnie krzemienia sprzed 5 tys. lat w Krzemionkach (7 km od miasta). Kolejne ciekawe obiekty turystyczne to m.in. Łysogóry ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym, Jeleniowski Park Krajobrazowy oddalony o 10 min. drogi, Bałtowski Park Jurajski, Opatów z romańską kolegiatą i podziemną trasą turystyczną oraz wiele innych atrakcji położonych w bliskiej odległości od Ostrowca Św.

Dogodne położenie geograficzne, gospodarcze, turystyczne Ostrowca Świętokrzyskiego stwarza duże możliwości lokalizowania tutaj nowych inwestycji oraz szanse na dynamiczny rozwój. Miasto posiada autobusową komunikację miejską, która swoim zasięgiem obejmuje teren 6 gmin oraz sąsiednie miasta Kunów i Ćmielów, infrastrukturę komunalną, a co najważniejsze zaopatrywane jest w wodę z ujęć głębinowych, z formacji jury górnej i czwartorzędu.

Ostrowiec Świętokrzyski jest pod każdym względem miastem przyjaznym, czystym i wygodnym, z obfitą, zadbaną i dobrze wkomponowaną zielenią, pomimo, że gospodarczo utożsamiane jest z tradycjami przemysłu hutniczo-przetwórczego.

2. Przebieg prac nad Strategią

Do pracy przy aktualizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski został zaangażowany specjalny zespół powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego. Zespół ten stanowiło 21 osób reprezentujących Radę Miasta, administrację samorządu miejskiego i powiatowego, spółki komunalne oraz organizacje pozarządowe. Kierownikiem tego zespołu został naczelnik Wydziału Planowania i Rozwoju Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim pełniący funkcję koordynatora wdrażania Strategii. W składzie zespołu znaleźli się:

1. Marek Nowak – naczelnik Wydziału Planowania i Rozwoju Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
2. Paweł Bajerczak – kierownik referatu gospodarki odpadami w Wydziale Środowiska Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
3. Barbara Buszkiewicz – Wiceprzewodnicząca Rady Miasta,
4. Jakub Cieszkowski – inspektor w Wydziale Środowiska Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
5. Agnieszka Grabowska – inspektor w Wydziale Organizacyjno – Prawnym Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
6. Marcin Gruszka – zastępca komendanta Straży Miejskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim,
7. Elżbieta Helicka – radna Rady Miasta,
8. Ewa Iwan – inspektor w wydziale Mienia Komunalnego Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
9. Aneta Jedlikowska – pracownica Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o. o. w Ostrowcu Świętokrzyskim,
10. Mariusz Kałuża – inspektor w Wydziale Infrastruktury i Środowiska Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
11. Tadeusz Kisiel – inspektor w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
12. Wojciech Koszyk – inspektor w Wydziale Finansowym Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
13. Maciej Kuszewski – radny Rady Miasta,
14. Kamil Matyga – inspektor w Wydziale Edukacji i Spraw Społecznych,
15. Krystyna Mazurek – kierownik działu technicznego w przedsiębiorstwie komunalnym Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Ostrowcu Świętokrzyskim,
16. Renata Mikołajczak – dyrektor techniczny w przedsiębiorstwie komunalnym Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o. o. w Ostrowcu Świętokrzyskim,

17. Anna Niedbała – kierownik Biura Prezydenta Miasta w Urzędzie Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
18. Henryk Rożnowski – radny Rady Miasta,
19. Dominik Smoliński – kierownik referatu pozyskiwania funduszy zewnętrznych w Wydziale Planowania i Rozwoju Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim,
20. Dariusz Wilczak – inspektor w Wydziale Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim,
21. Halina Żultek – zastępca naczelnika Wydziału Informatyki Urzędu Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Władze miasta nie zdecydowały się zatrudnić zewnętrznych konsultantów ani ekspertów do pomocy w procesie aktualizacji Strategii, ponieważ dwóch pracowników Urzędu Miasta, w tym koordynator wdrażania Strategii odbyli cykl szkoleń połączonych z warsztatami z zakresu planowania strategicznego i budowy strategii pt. „Strategicznie dla rozwoju”, w wyniku którego posiadli wiedzę niezbędną do kierowania tym procesem oraz uzyskali użyteczne materiały szkoleniowe.

Zespół powołany do aktualizacji Strategii uznał, że właściwym modelem rozwoju gminy Ostrowiec Świętokrzyski będzie rozwój zrównoważony, wedle którego dotychczas programowano rozwój, opierając się o Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski z 2000 roku, która obowiązywała dotąd po ostatniej aktualizacji dokonanej w roku 2008.

Rozwój zrównoważony to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym, w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw i ich obywateli - zarówno współczesnych jak i przyszłych pokoleń następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Przyjęte wcześniej założenia dla 4 obszarów rozwoju gminy (ładów) pozostają zatem nadal aktualne.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI			
I. Ład środowiskowo-kulturowy	II. Ład gospodarczy	III. Ład społeczny	IV. Ład instytucjonalno - polityczny
Czyste i zdrowe środowisko i zachowane wartości kulturowe miasta	Dynamiczny rozwój gospodarczy miasta	Bezpieczne, zdrowe, mądre i zintegrowane społeczeństwo	Wysoki standard życia mieszkańców miasta

Kolejnym ustaleniem Zespołu, było utrzymanie horyzontu czasowego realizacji Strategii do roku 2020, który pokrywa się z horyzontami zarówno Strategii Rozwoju Europa 2020 jak i pozostałych dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego oraz nie wykracza poza ramy czasowe nowego okresu programowania Unii Europejskiej.

Zespół przyjął następujący harmonogram pracy według którego odbywały się jego posiedzenia robocze:

lp	Zadanie	Termin realizacji
1	Weryfikacja misji i wizji	04.06-18.06
2	Dokonanie diagnozy strategicznej w ramach uzgodnionego zakresu tematycznego	18.06-10.07
3	Weryfikacja analizy SWOT. Przejście do wyborów strategicznych i wybór typu strategii	10.07-21.07
4	Wyodrębnienie aktualnych, głównych problemów gminy	21.07-31.07
5	Analiza problemów i określenie celów strategicznych i operacyjnych	31.07-09.08
6	Weryfikacja celów w oparciu o zasadę SMART. Określenie działań.	09.08-18.08
7	Analiza wskaźnikowa - ustalenie zestawu wskaźników	18.08-29.08
8	Przygotowanie i przedstawienie projektu zaktualizowanej Strategii społeczeństwu miasta, interesariuszom oraz organom gminy	01.09-20.10
9	Uchwalenie zaktualizowanej Strategii	30.10-31.12

3. Weryfikacja misji i wizji

Zespół uznał za trafne i nadal aktualne brzmienie misji i wizji. Misją gminy Ostrowiec Świętokrzyski, jest:

Osiągnięcie i utrzymanie przez miasto Ostrowiec Świętokrzyski statusu prężnego ośrodka gospodarczego, regionalnego centrum administracyjnego, edukacyjno - kulturalnego oraz sportowego, z dobrze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim, zapewnienie bezpieczeństwa oraz dobrych warunków do zaspokajania aspiracji życiowych wszystkim korzystającym z jego potencjału rozwojowego przy zachowaniu równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Syntetyczna wizja gminy Ostrowiec Świętokrzyski brzmi:

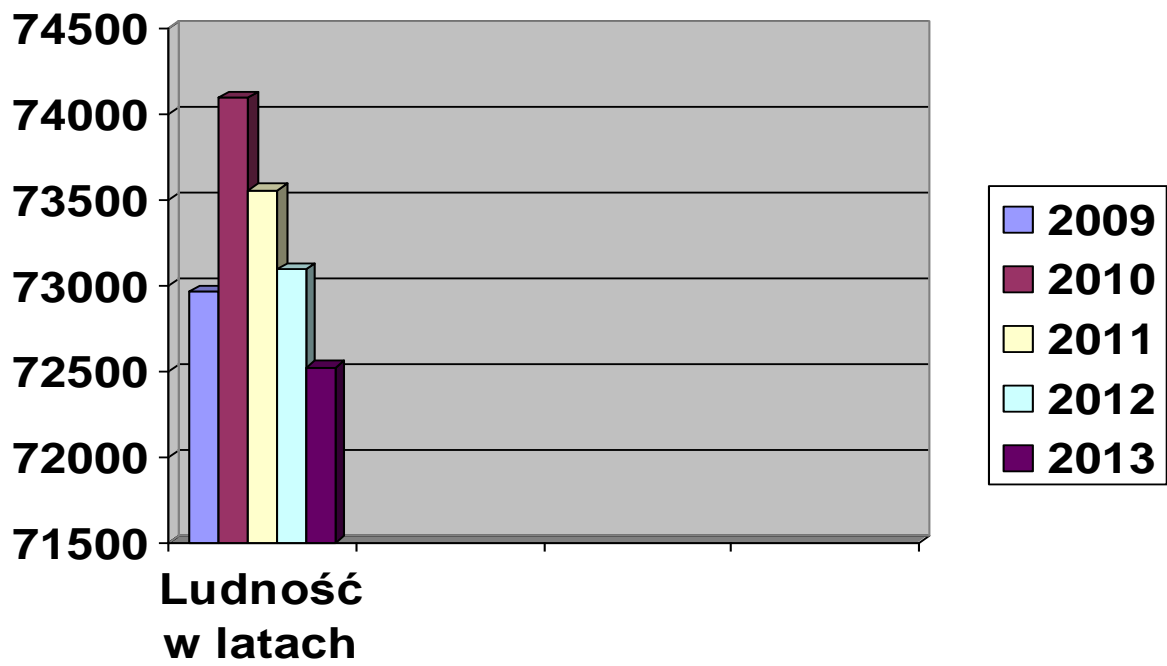
Ostrowiec Świętokrzyski nowoczesnym, zróżnicowanym branżowo centrum przemysłowo - usługowym, kulturalnym i sportowym, o wysokim poziomie wykształcenia społeczeństwa i marginalnej skali problemów społecznych, generującym oraz wykorzystującym postęp technologiczny dla swojego rozwoju.

4. Dokonanie diagnozy strategicznej w ramach uzgodnionego zakresu tematycznego i płynące z niej wnioski.

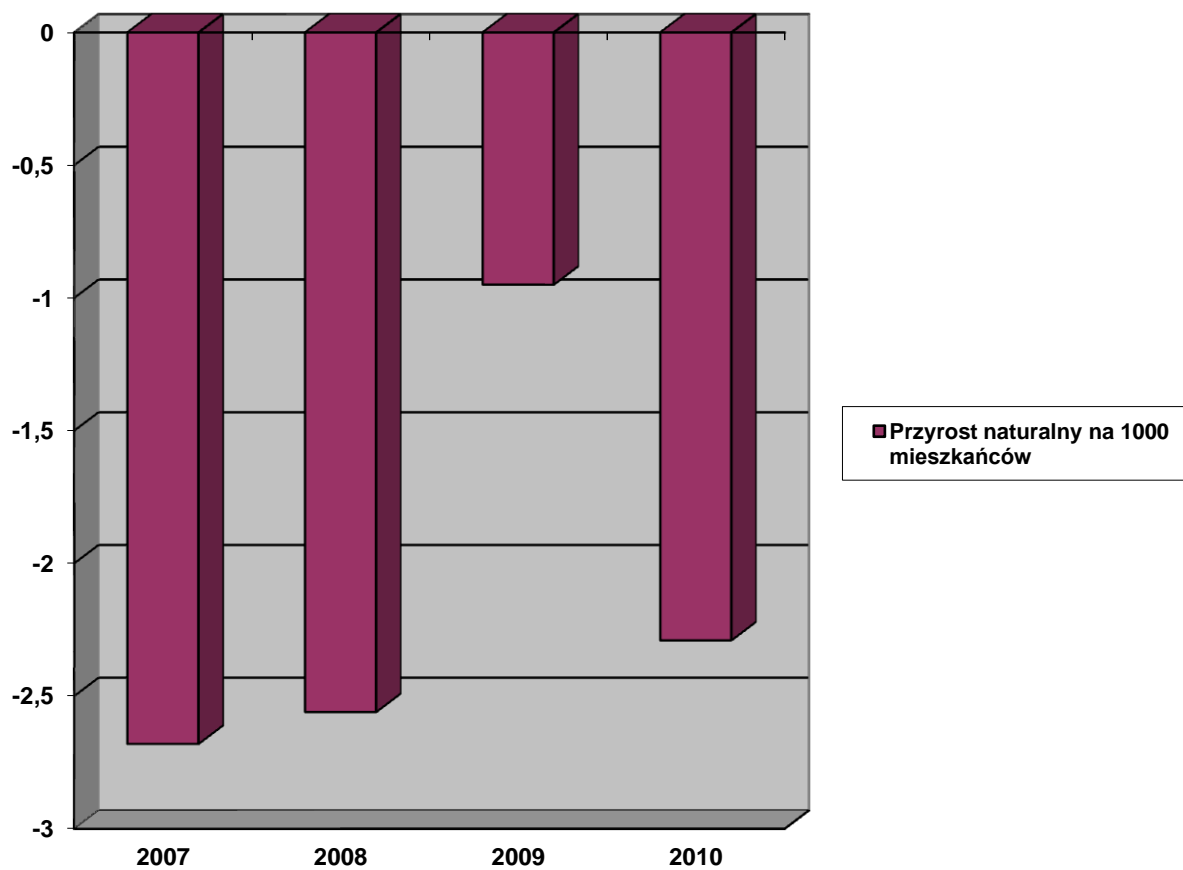
Na podstawie danych statystycznych dotyczących miasta Ostrowca Świętokrzyskiego pochodzących z Banku Danych Lokalnych GUS oraz Systemu Analiz Samorządowych Związku Miast Polskich, a także danych z corocznych sprawozdań z realizacji budżetu miasta i innych dokumentów analitycznych opracowywanych na potrzeby samorządu miasta, dla uzgodnionego zakresu tematycznego zostały sporządzone wykresy:

Wykresy

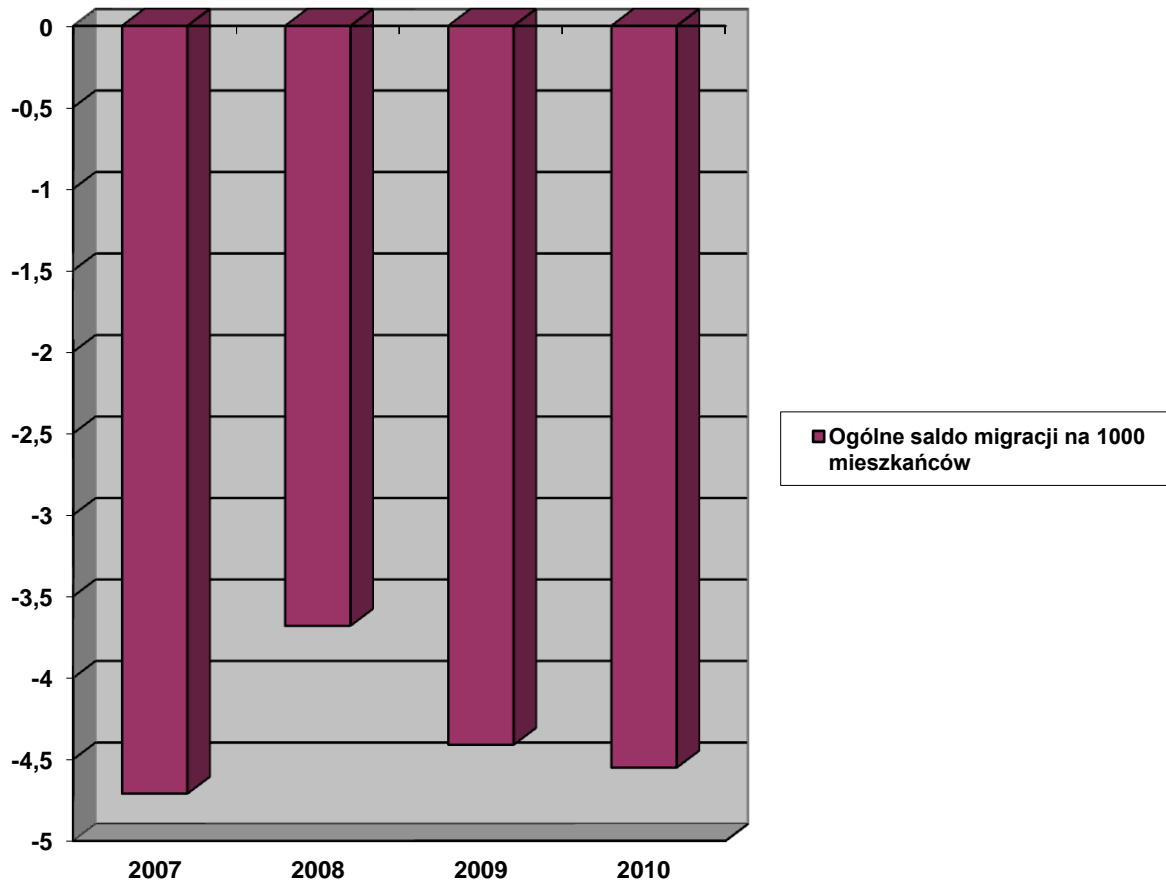
Ludność w latach

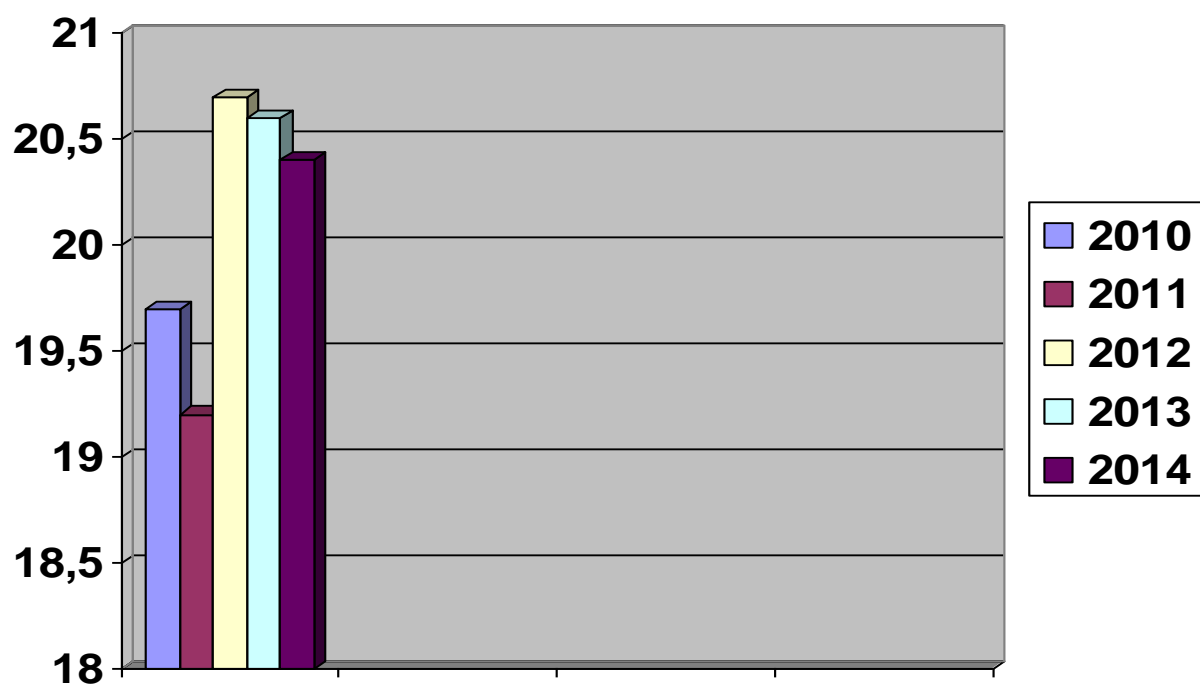
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

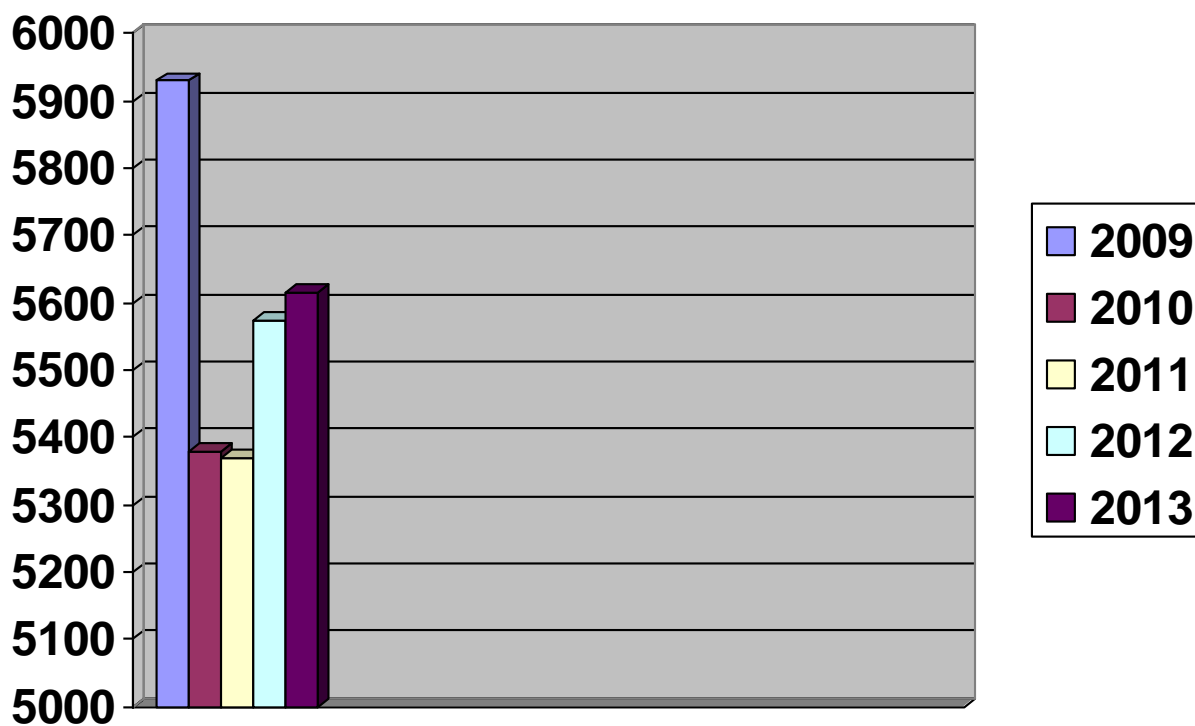
Ogólne saldo migracji na 1000 mieszkańców

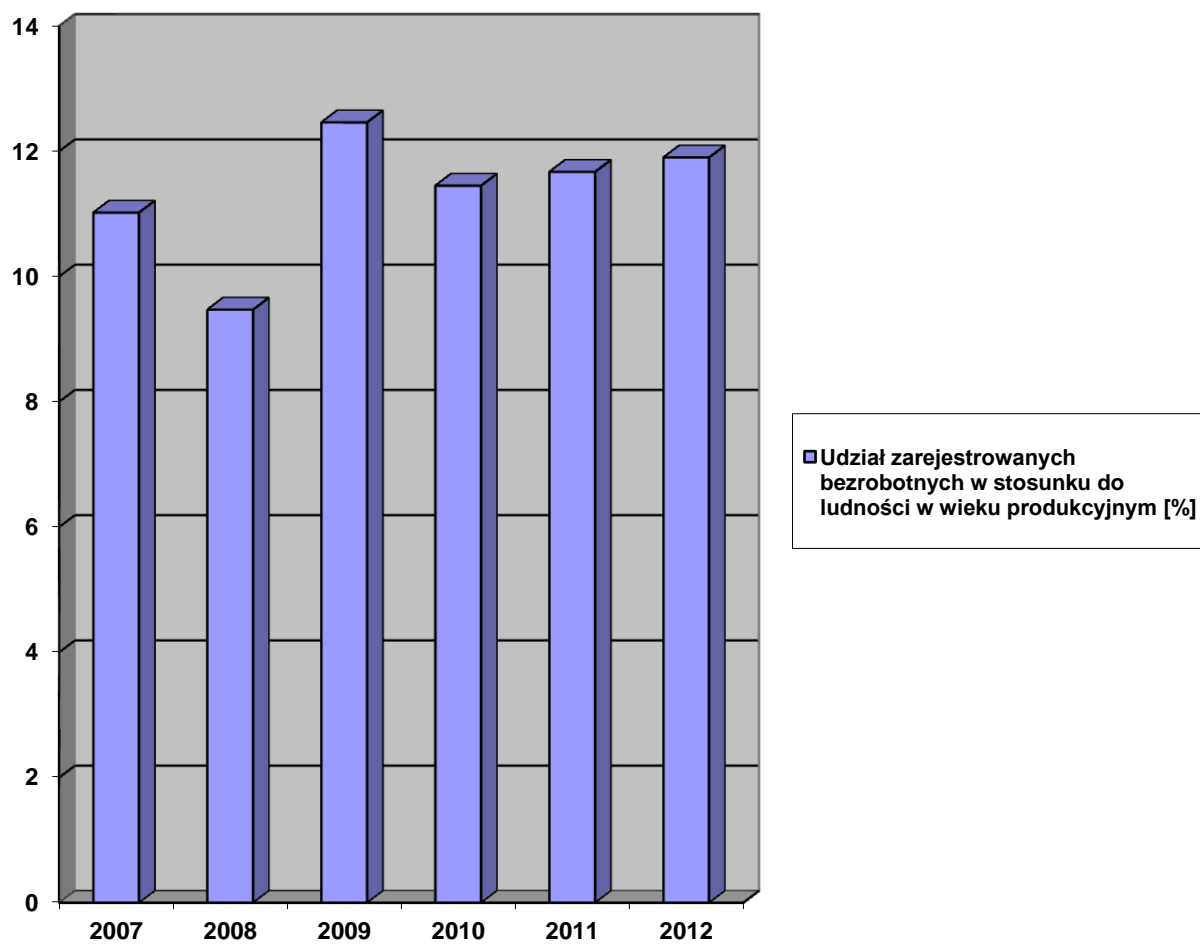
Stopa bezrobocia w powiecie [%]

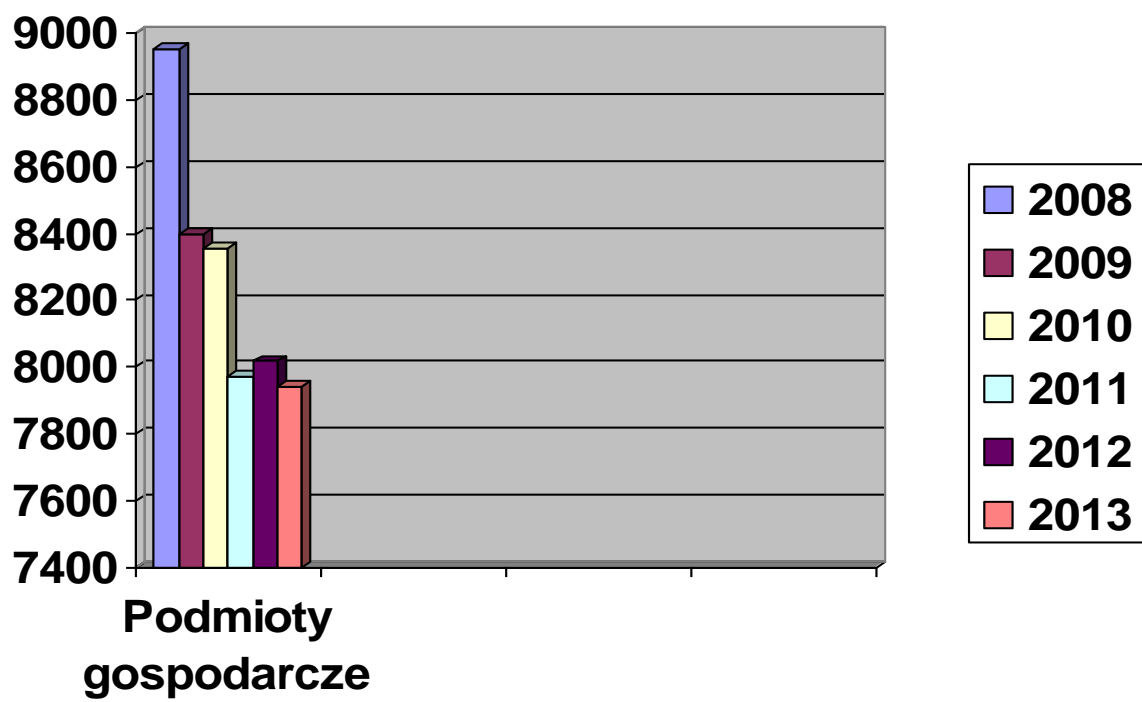
Bezrobotni w mieście

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym [%]

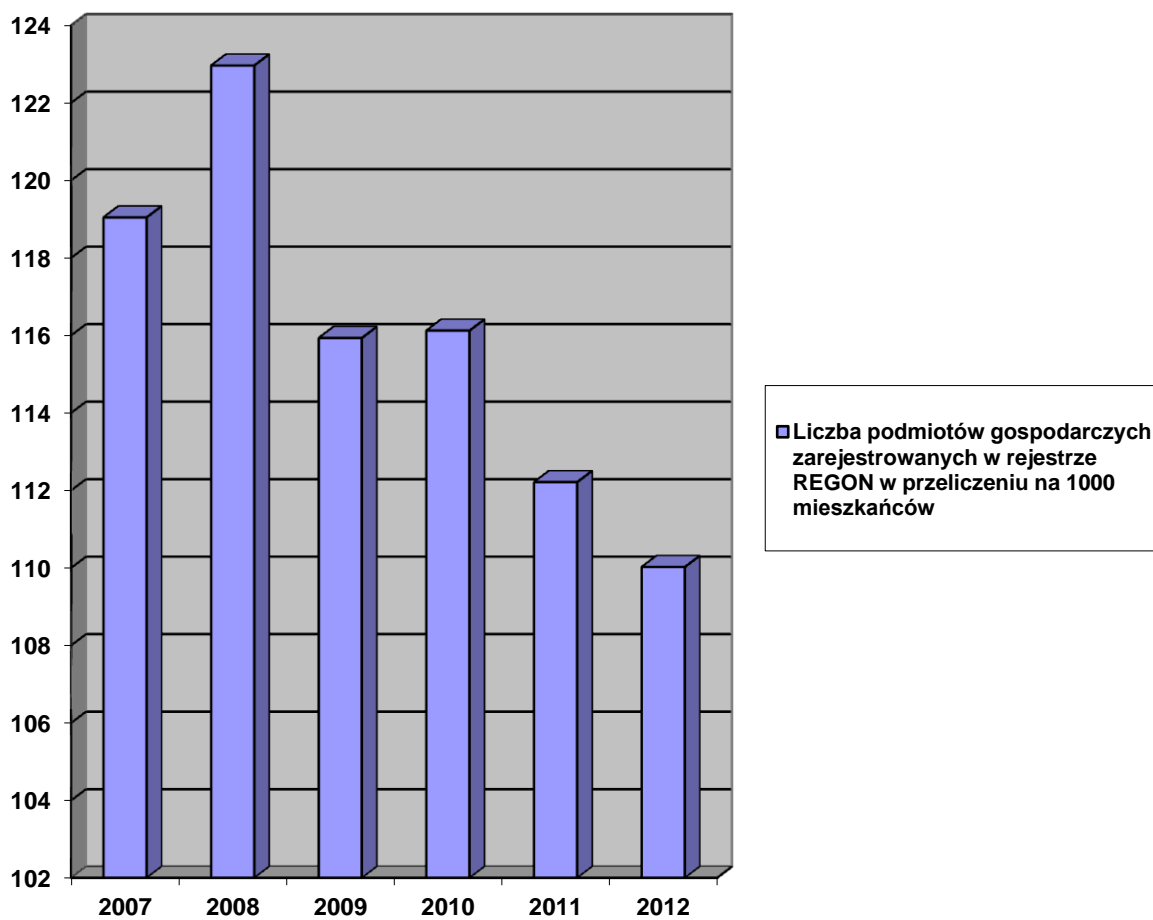

Podmioty gospodarcze

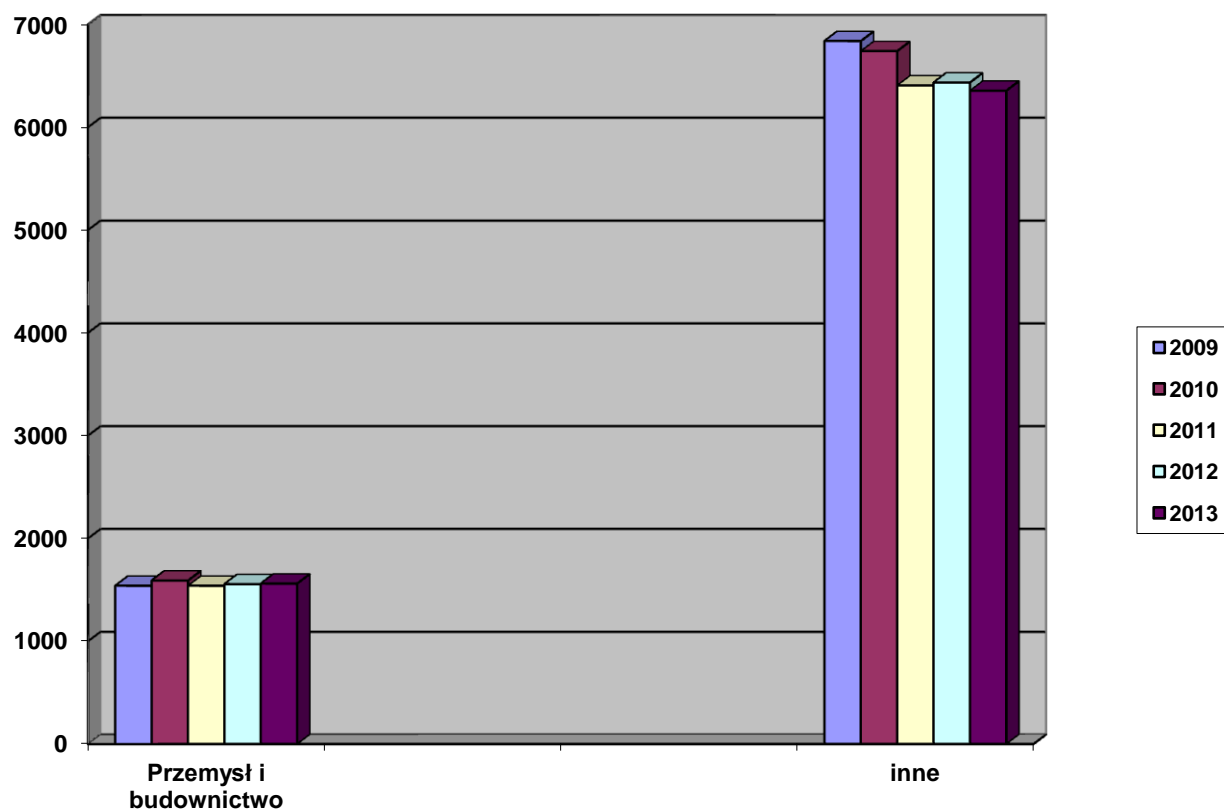

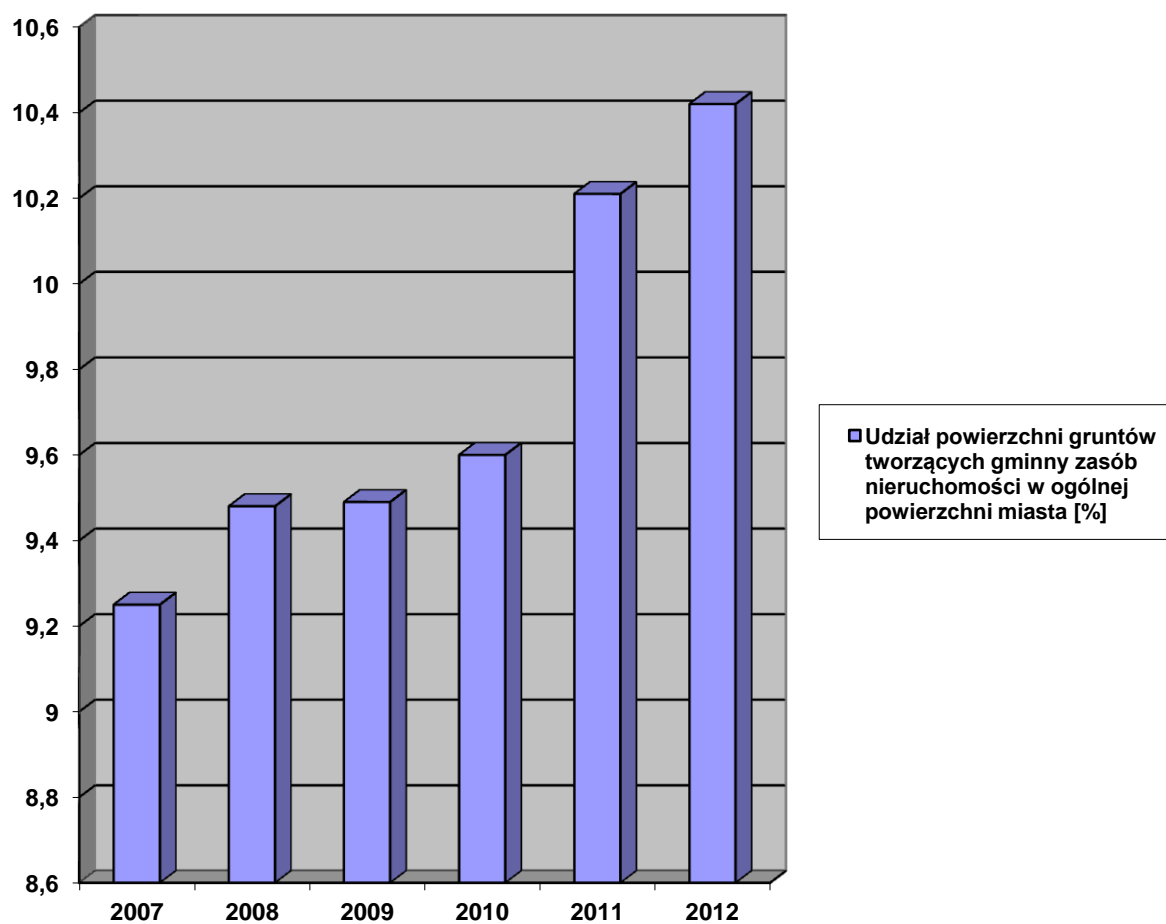
Liczba podmiotów gosp. zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

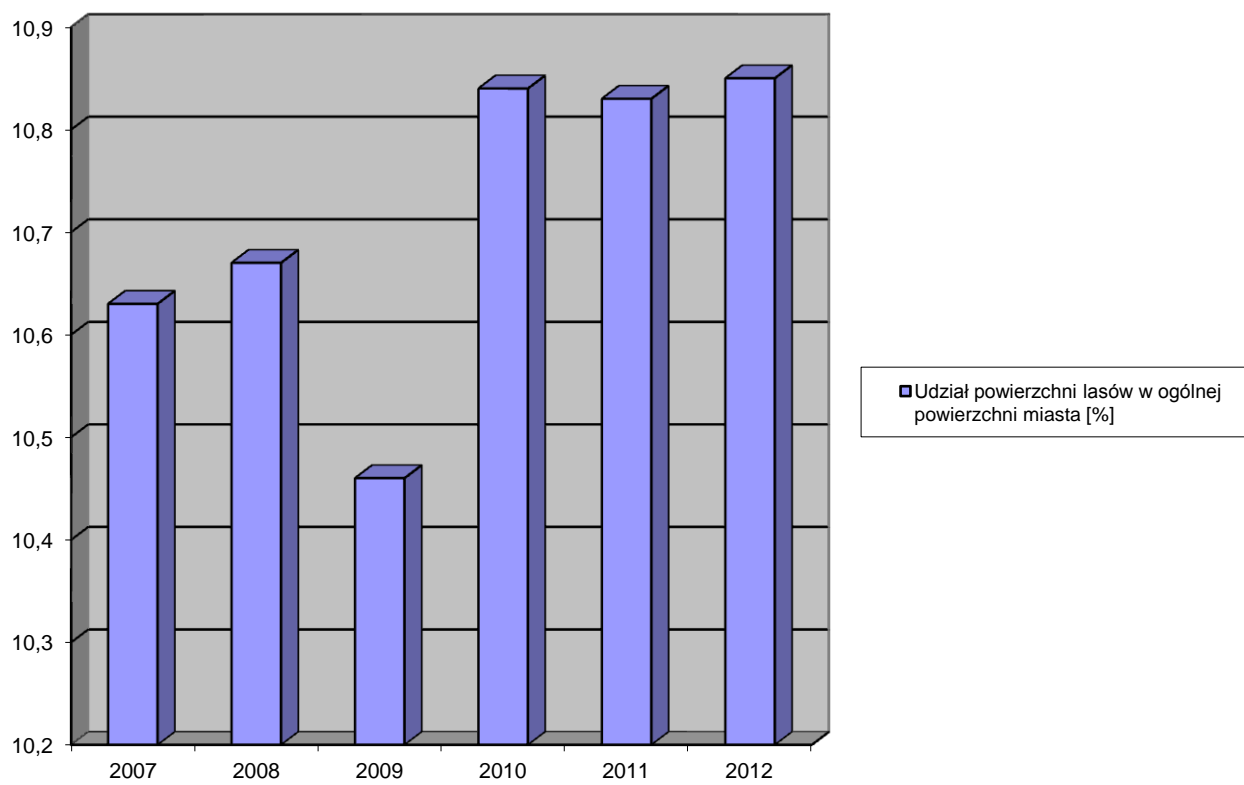
Przemysł i budownictwo a inna działalność gospodarcza

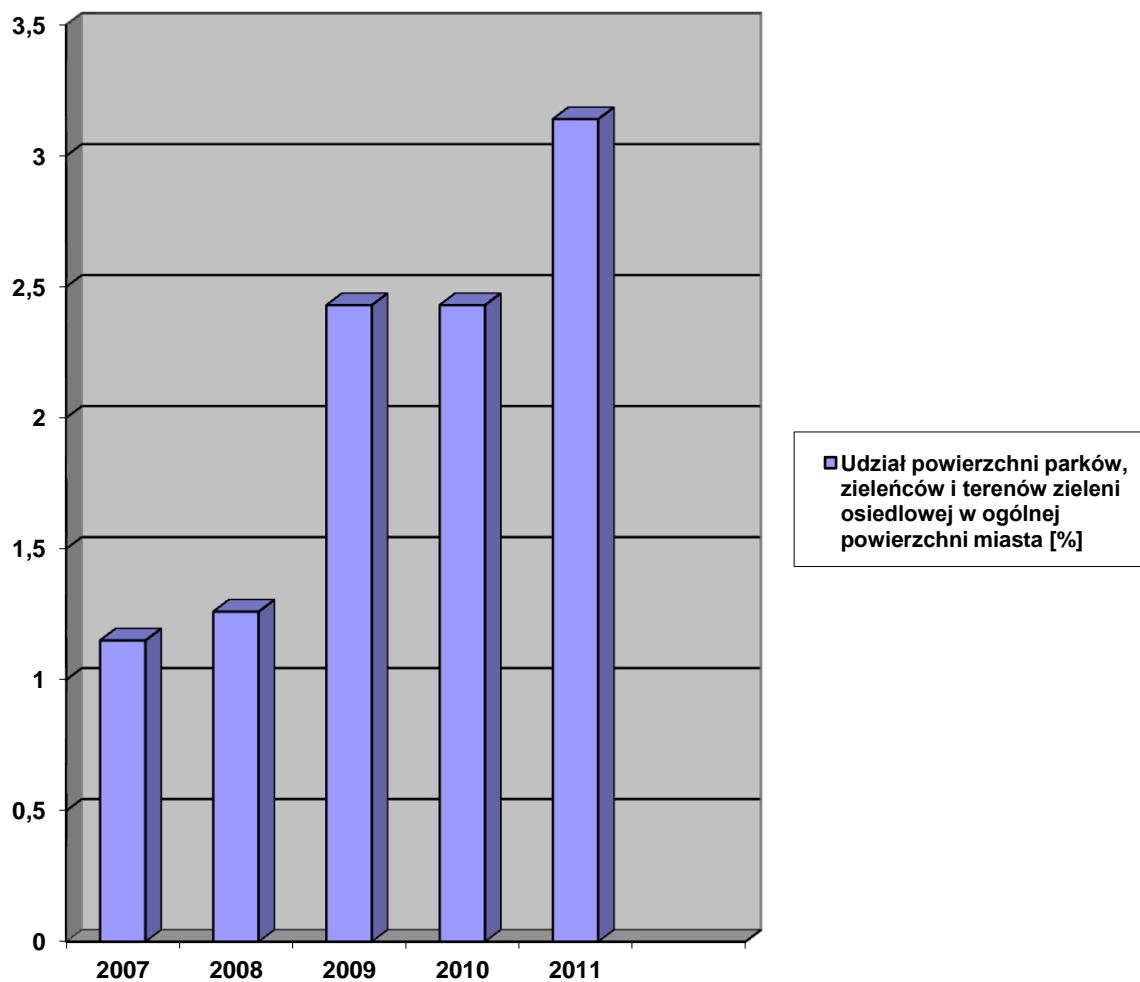
Udział powierzchni gruntów tworzących gminny zasób nieruchomości w ogólnej powierzchni miasta [%]

Udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni miasta [%]

Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w ogólnej powierzchni miasta [%]

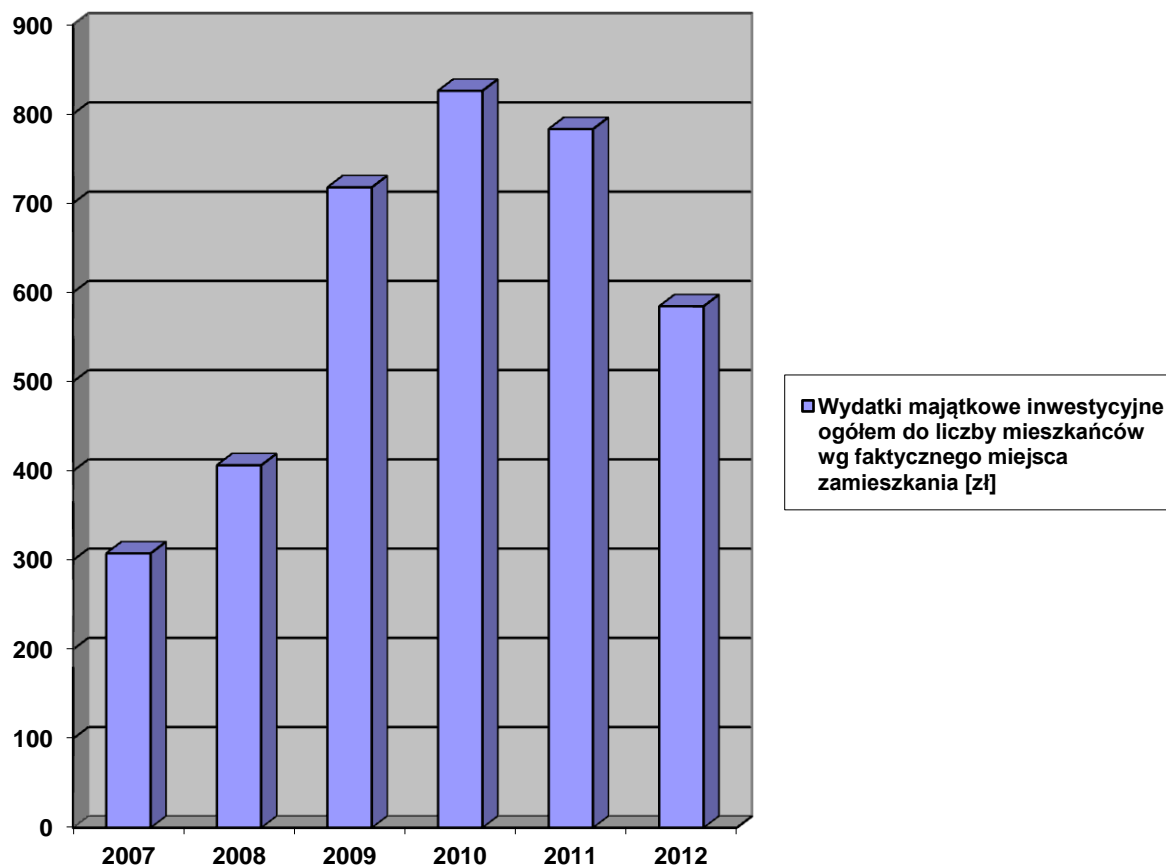

Dochody gminy [mln zł]

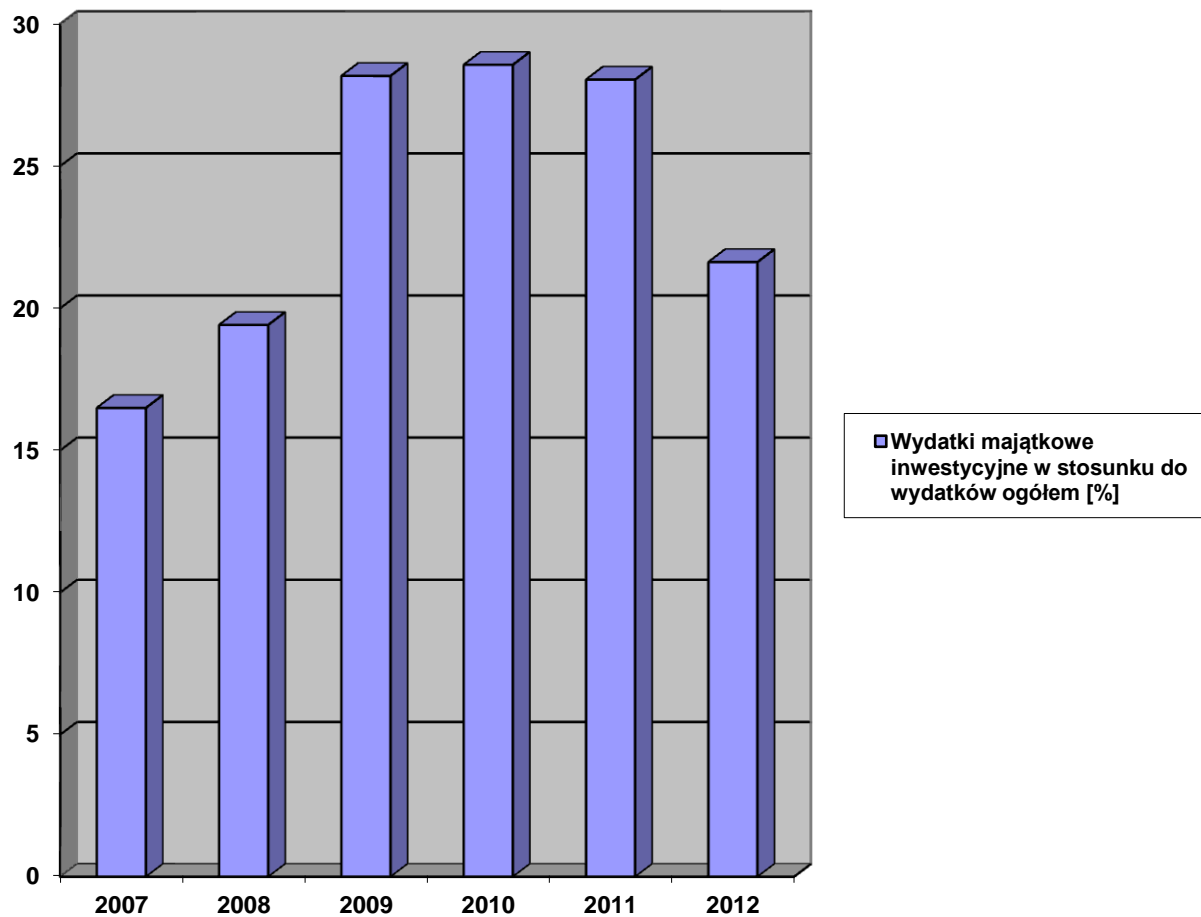

Wydatki majątkowe inwestycyjne ogółem do liczby mieszkańców wg faktycznego miejsca zamieszkania [zł]

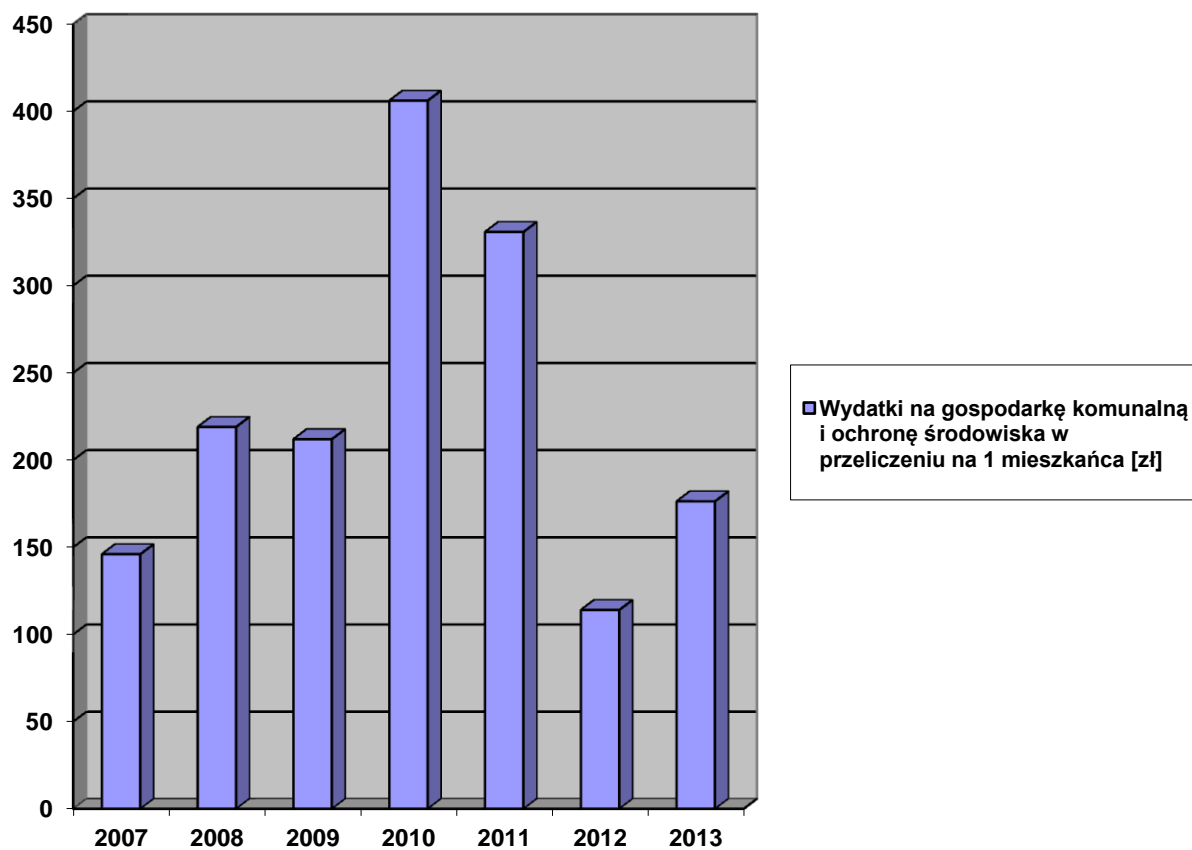

Wydatki majątkowe inwestycyjne w stosunku do wydatków ogółem [%]

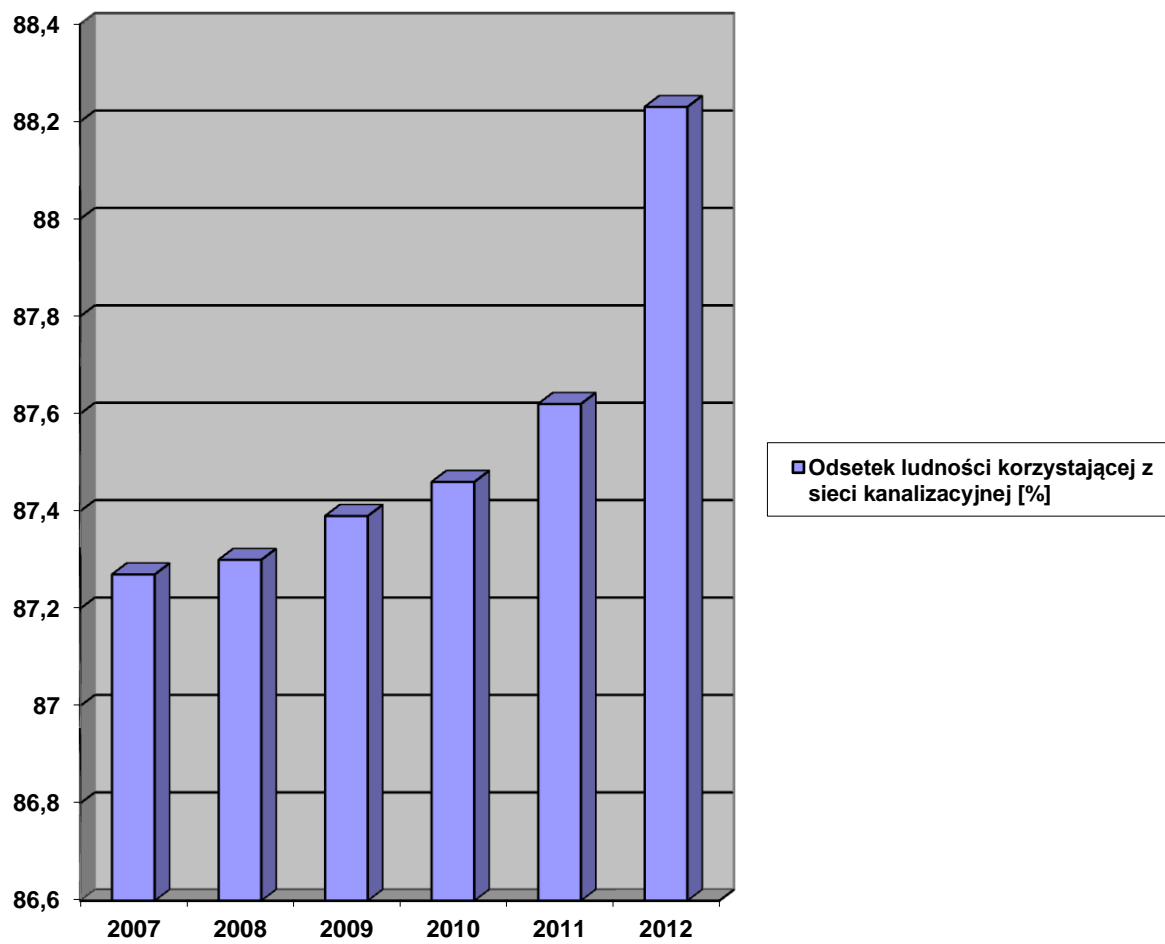

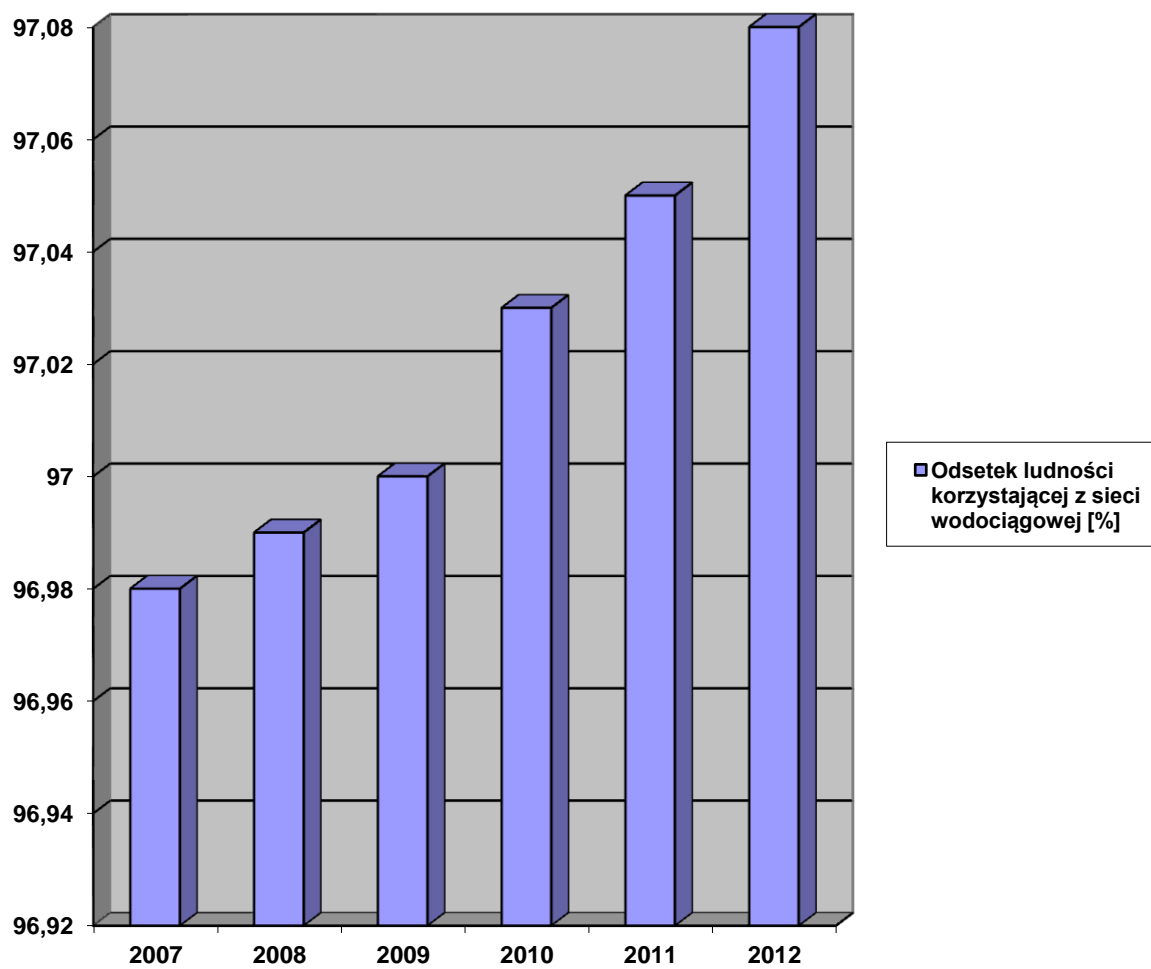
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]

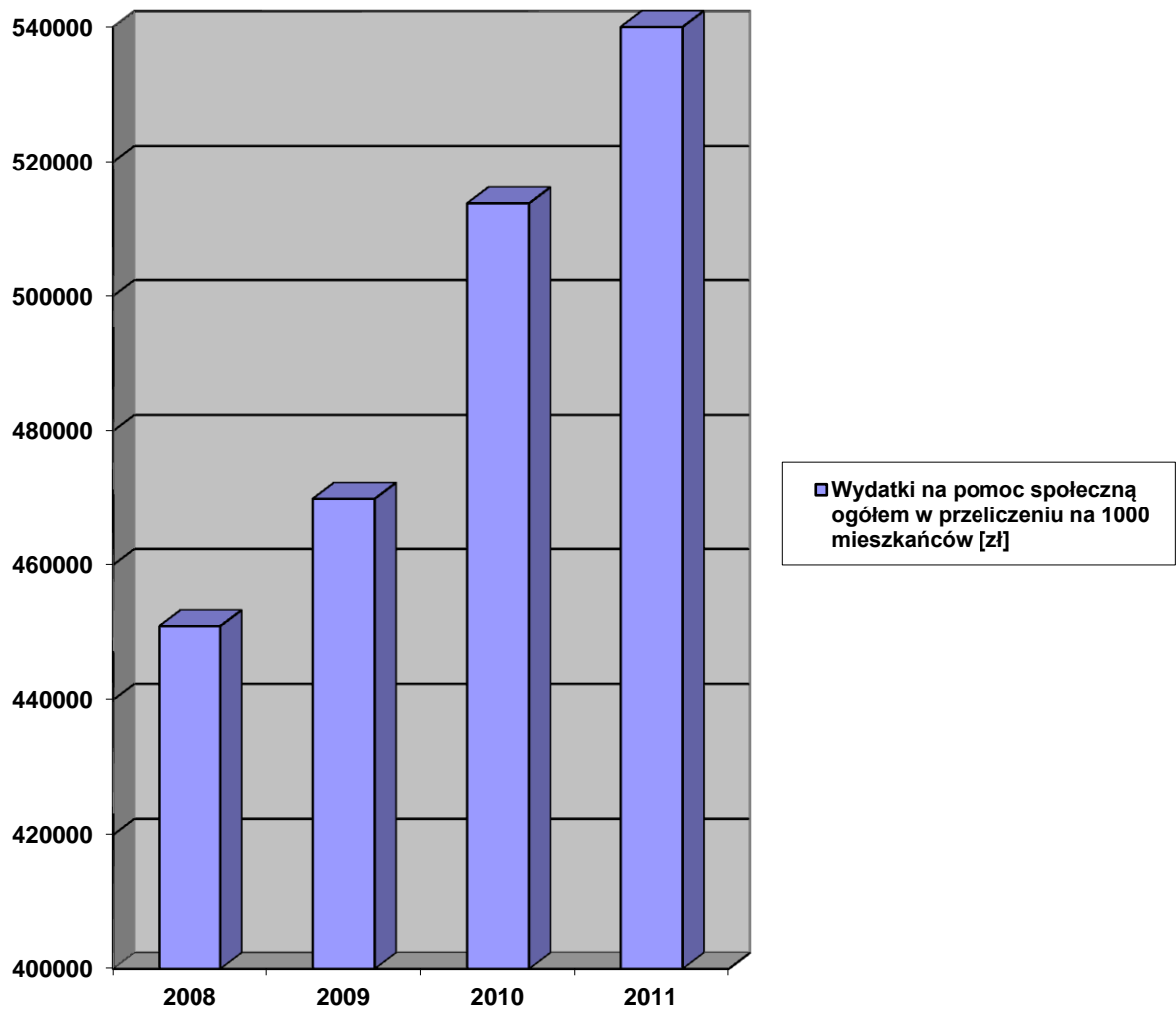
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]

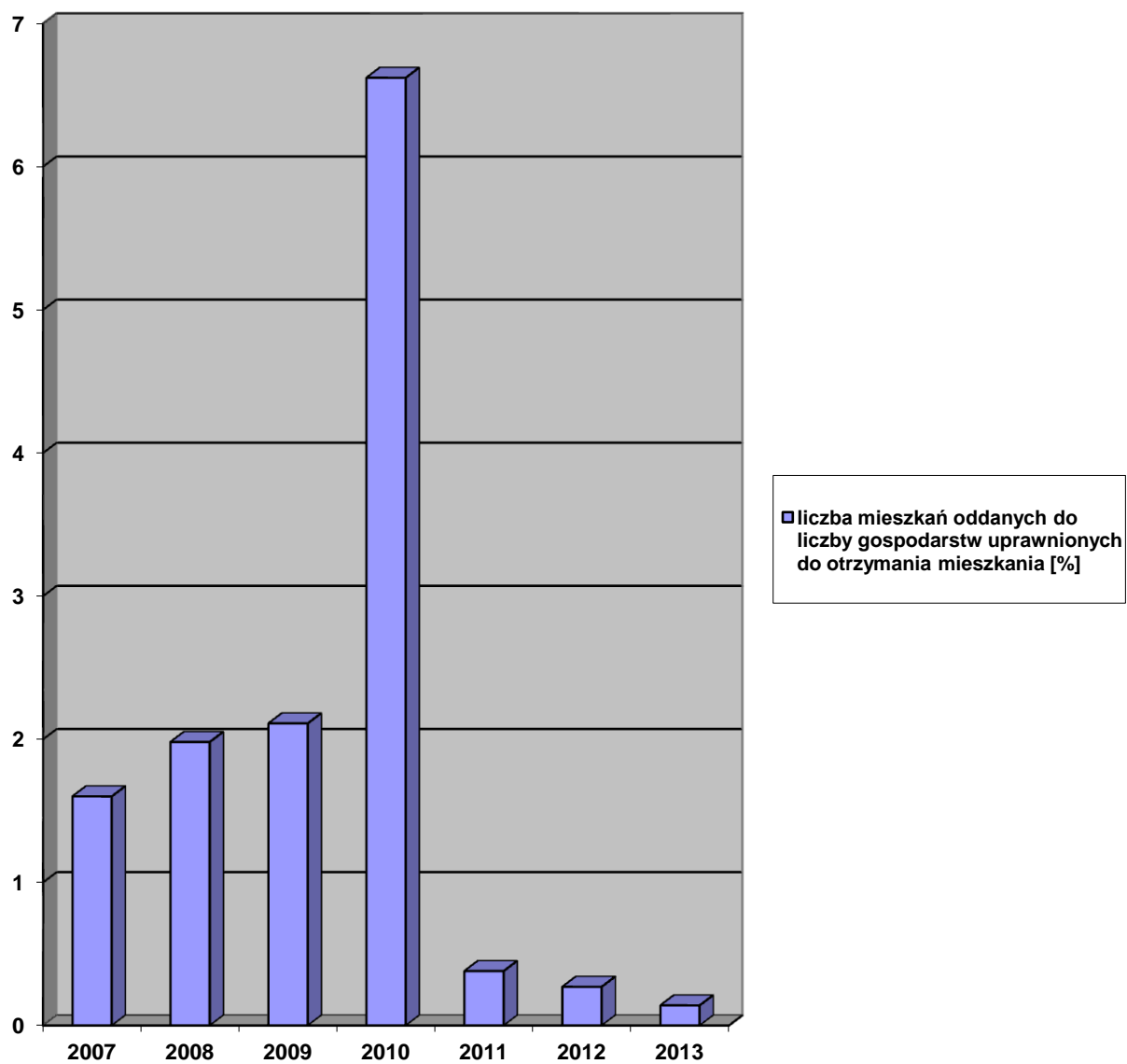
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]

Wydatki na pomoc społeczną ogółem w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców [zł]

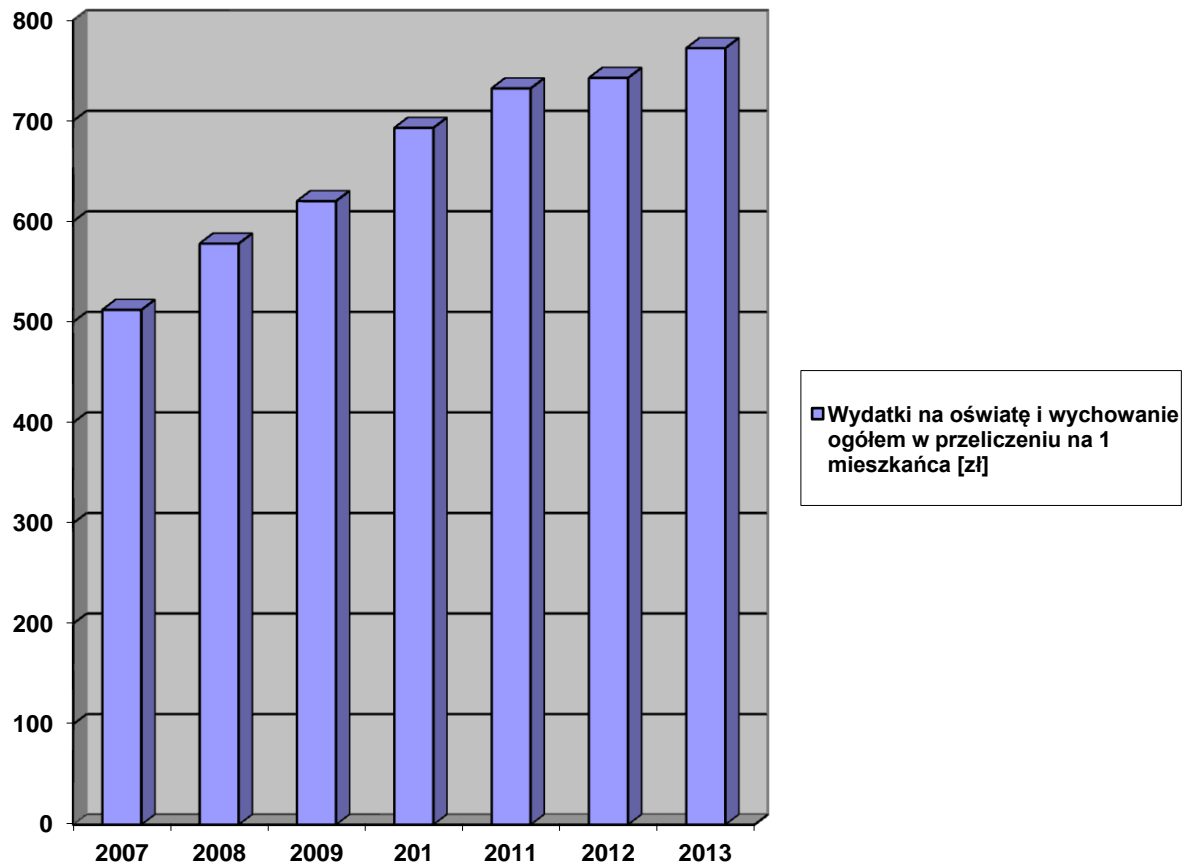

Liczba mieszkań oddanych do liczby gospodarstw uprawnionych do otrzymania mieszkania [%]

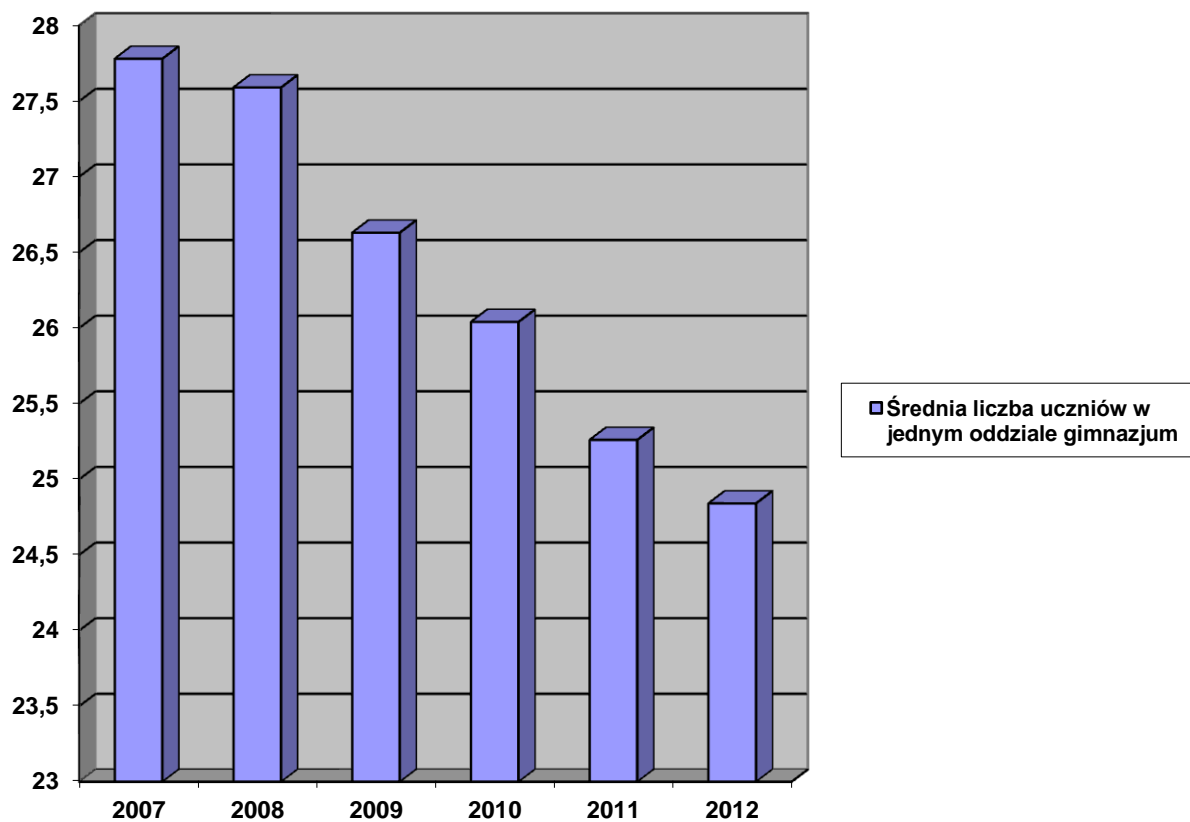

Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]

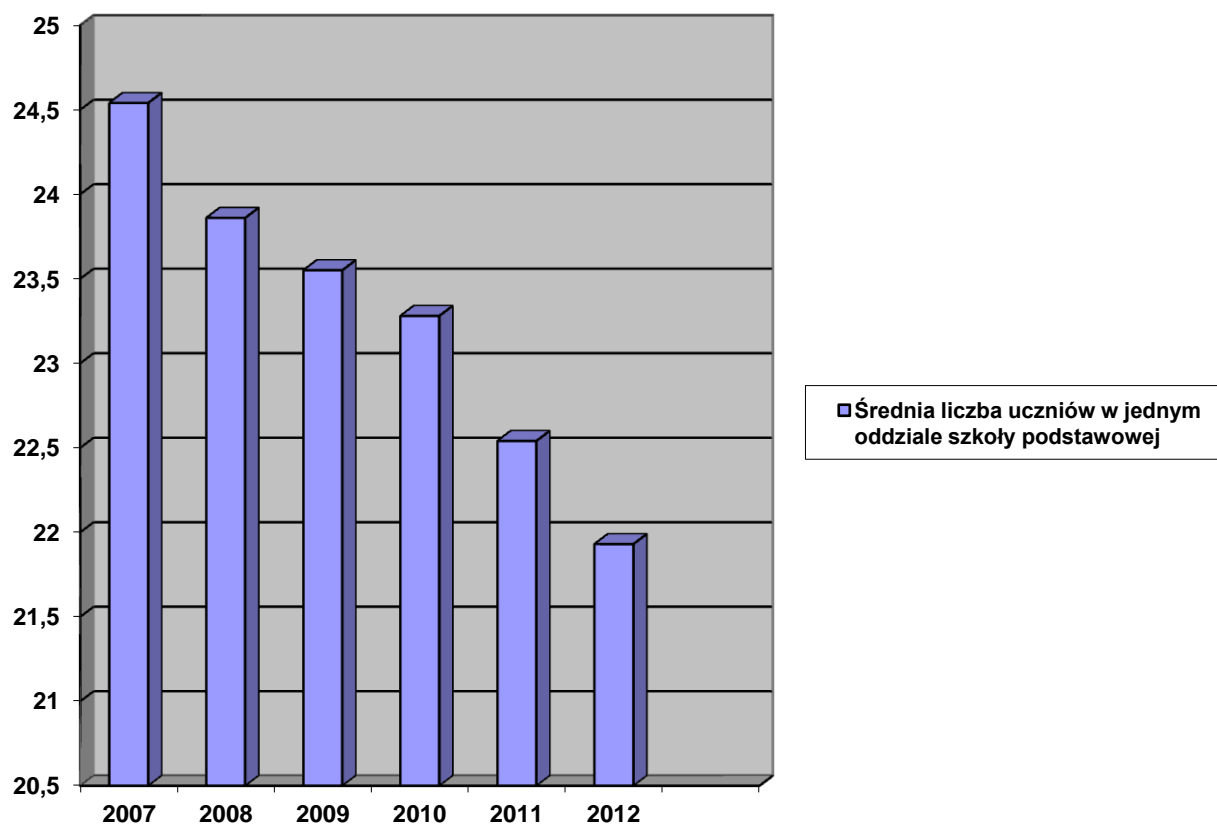

Średnia liczba uczniów w jednym oddziale gimnazjum

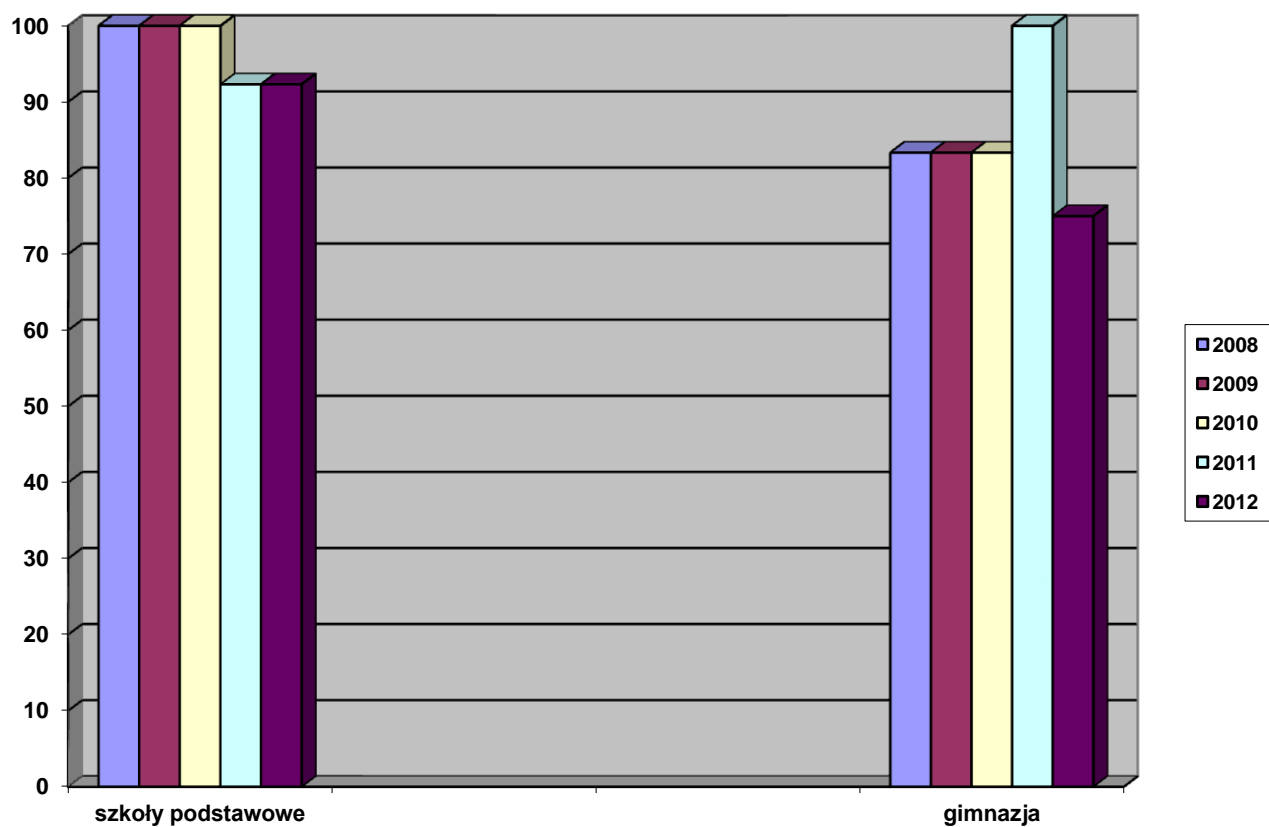

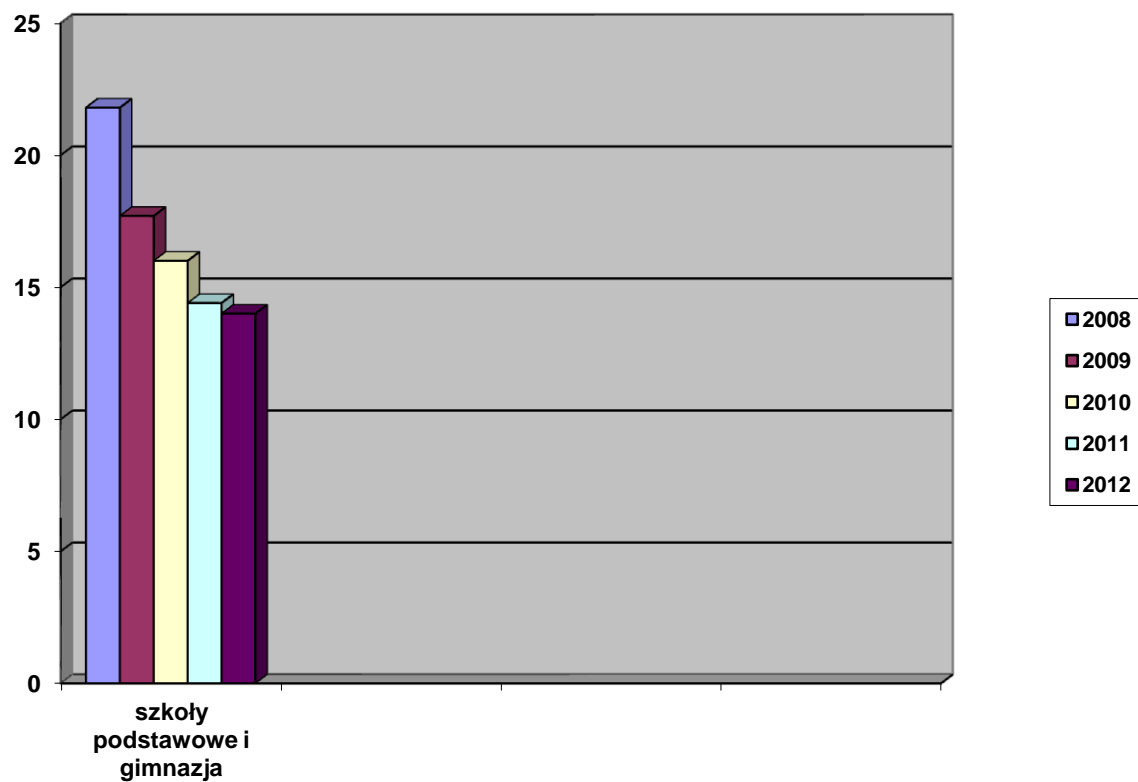
Średnia liczba uczniów w jednym oddziale szkoły podstawowej

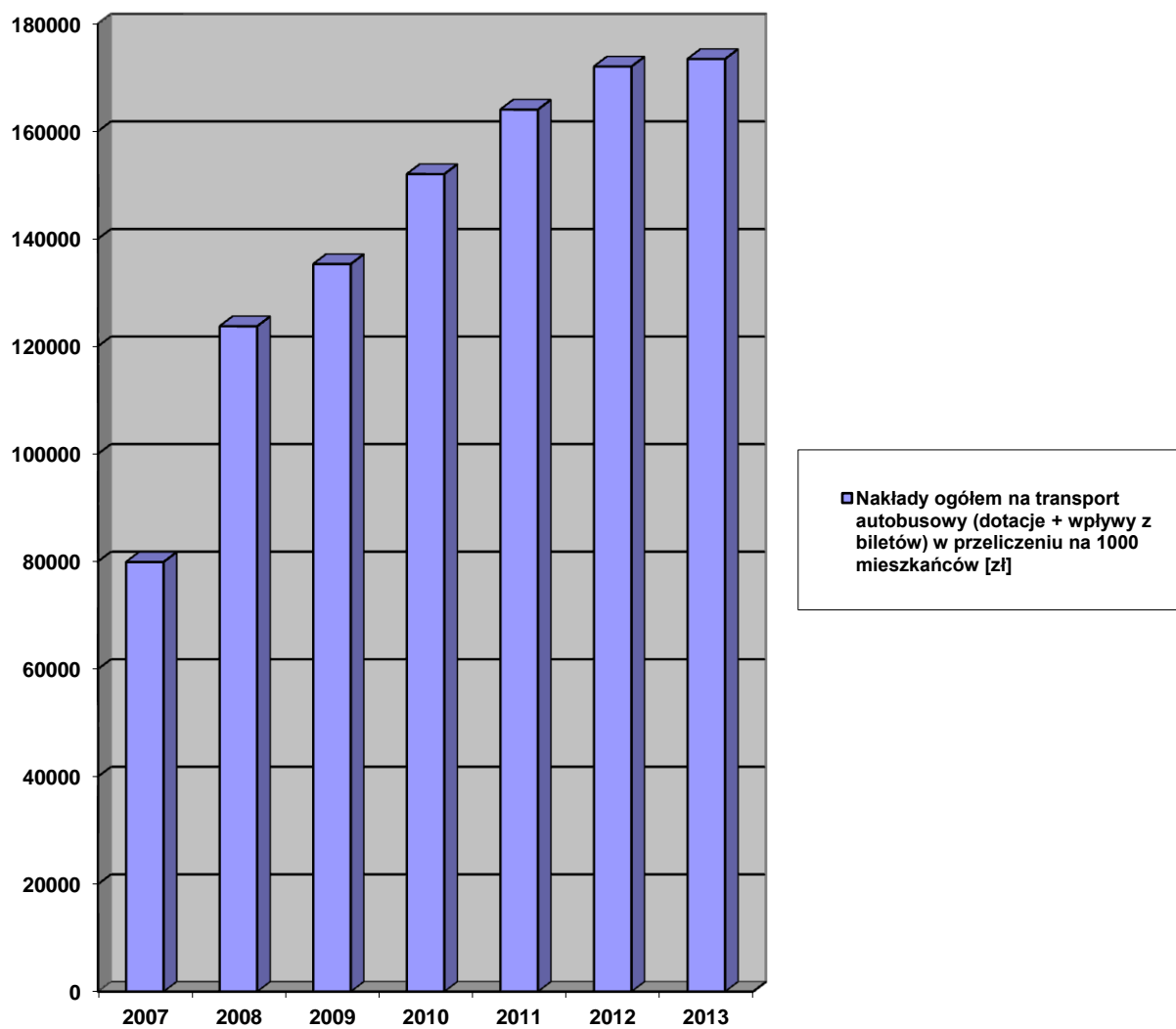
Udział procentowy szkół wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu

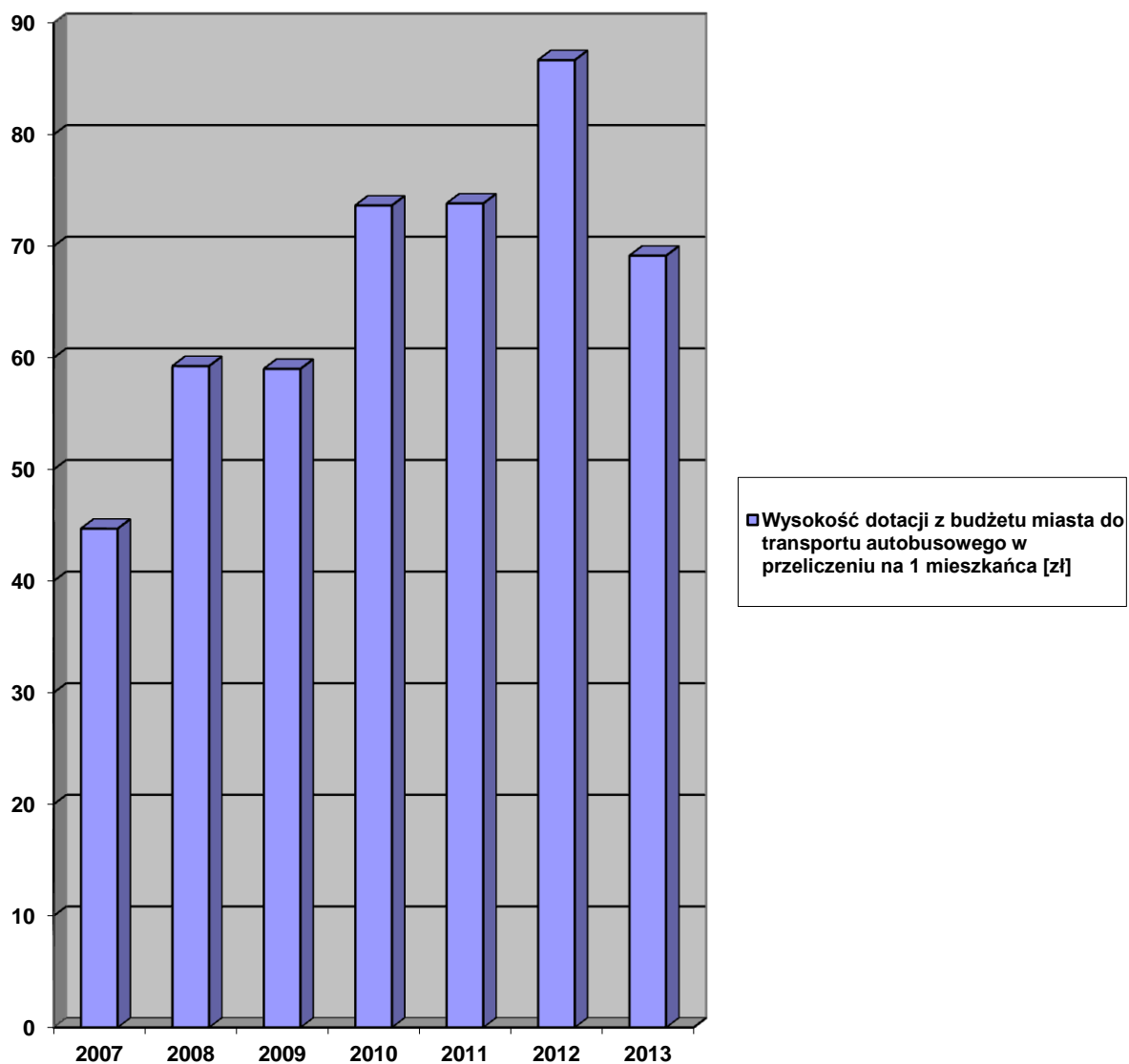
Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjach

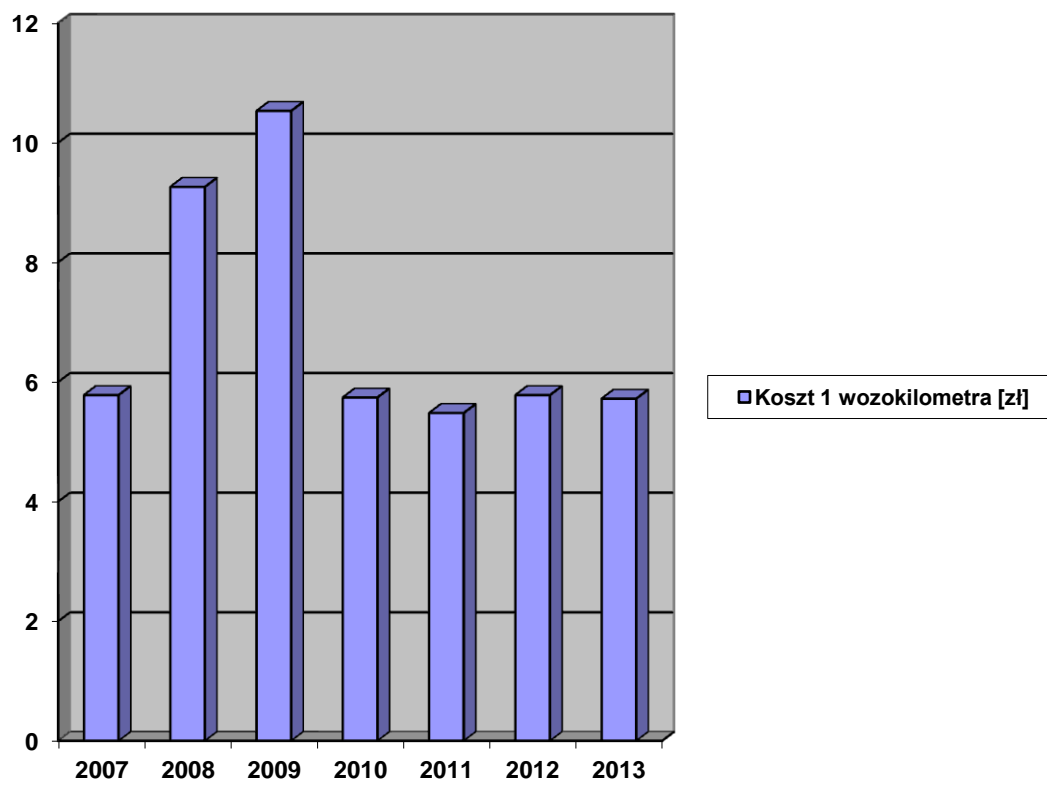
Nakłady ogółem na transport autobusowy (dotacje + wpływy z biletów)
w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców [zł]

Wysokość dotacji z budżetu miasta do transportu autobusowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]

Koszt 1 wozokilometra [zł]

Analiza danych statystycznych i informacji dotyczących rozpatrywanych czterech obszarów funkcjonowania miasta pozwoliła sformułować następujące wnioski:

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

- nierozwiązane dotąd kwestie: dzikich wysypisk odpadów, nieuczelnich i opróżnianych w sposób niedozwolony szamb, spalania odpadów w piecach i kotłach grzewczych, niskiej emisji, niezgodnego z prawem pozbywania się odpadów przemysłowych,
- niedostateczna ochrona zasobów naturalnych miasta,
- nadal niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców zwłaszcza w starszych grupach wiekowych i jej negatywne skutki dla środowiska,
- brak wdrożonych systemów proekologicznych (zarządzania, wdrażania odnawialnych źródeł energii, zarządzania energią, paliwami oraz wodą i ściekami, budownictwa mieszkaniowego i komunalnego oraz przemysłowego, etc.),
- brak kompleksowej polityki ochrony zasobów kulturowych – niedostateczna ochrona zasobów kulturowych.

Skutki:

- możliwość miejscowego skażenia środowiska, uciążliwe zapachy, zadymienie i zapylenie, nieestetyczne otoczenie w wielu miejscach na obszarze miasta oraz w jego sąsiedztwie,
- przypadki utraty wartościowych elementów należących do zasobów naturalnych miasta,
- postępowanie części mieszkańców miasta niezgodne z prawem, szkodzące środowisku naturalnemu,
- ponoszenie strat lub nie odnoszenie korzyści z powodu nieracjonalnego, zachowawczego lub obojętnego podejścia do kwestii ekologiczno-energetycznych,
- degradacja pewnych zasobów kulturowych lub ich utrata spowodowane nie podjęciem albo zwłoką w podjęciu koniecznej interwencji.

Gospodarka miasta

- o wiele za mało miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach w stosunku do potrzeb mieszkańców,
- istniejące przedsiębiorstwa kreują mało trwałych miejsc pracy i czynią to rzadko,
- wąski sektor produkcyjny i nadal małe zróżnicowanie branżowe w tym sektorze – dominacja branż tradycyjnych, bardziej wrażliwych na wahania koniunktury gospodarczej,
- mała innowacyjność gospodarki miasta,
- mała ekspansywność rynkowa i konkurencyjność firm lokalnych ograniczająca ich rozwój i nie zapewniająca stabilizacji,

- zbyt mało nowych inwestycji gospodarczych skutkujących nowymi miejscami pracy,
- malejąca skłonność mieszkańców do podejmowania własnej działalności gospodarczej oraz mała trwałość i progres tej przedsiębiorczości,
- niewykorzystane atuty inwestycyjne miasta oraz brak planu budowy potencjału konkurencyjności,
- niska innowacyjność gospodarki miasta,
- niekorzystne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju poszczególnych obszarów miasta rozmieszczenie geograficzne skupisk handlu detalicznego poza sieciowego i usług,
- nieoptymalny organizacyjnie i kosztowny transport publiczny,
- niewykorzystane w pełni możliwości zainteresowania tranzytowych turystów ofertą sportową, rekreacyjną, kulturalną oraz noclegowo-gastronomiczną,

Skutki:

- duża liczba bezrobotnych mieszkańców,
- emigracja zarobkowa z miasta,
- malejąca liczba stałych mieszkańców i zatrzymane osadnictwo,
- brak dochodów z pracy części mieszkańców, znaczna sfera ubóstwa - duży popyt na usługi i dobra socjalne, m.in. na wszelkiego rodzaju zasiłki i mieszkania socjalne,
- nasilenie zjawisk patologicznych na terenie miasta,
- wzrost pewnych rodzajów przestępstw na terenie miasta,
- niska konkurencyjność gospodarki miasta,
- wysokie dopłaty z budżetu do transportu publicznego, niezadowolenie mieszkańców z zakresu i standardu świadczonych usług,
- zanik funkcji pewnych obszarów miasta i ich wyludnianie się,
- utrata szansy na dodatkowe dochody dla sfery usług publicznych i prywatnych ze strony turystów tranzytowych,

Infrastruktura techniczna

- wymagający dalszej rozbudowy szkieletowy układ drogowy miasta (drogi zbiorcze),
- nadal duże potrzeby w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg lokalnych,
- niska sprawność funkcjonowania gospodarki komunalnej w zakresie niektórych zadań,
- potrzeba dalszej rozbudowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz ciepłowniczej,
- potrzeba dalszej rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej,
- spadek znaczenia dróg krajowych nr 9 i 42 oraz linii kolejowej nr 25 jako szlaków transportowych i spadek przewozów kolejowych pasażerskich i towarowych,

- słabe tempo modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznej oraz mały udział odnawialnych źródeł energii w jej produkcji,
- popytowo-własnościowe przeszkody w rozbudowie sieci gazowniczej,

Skutki:

- „zamrożone” dla rozwoju pewne obszary miasta,
- duża gęstość ruchu na pewnych odcinkach dróg w mieście,
- zły standard wielu dróg w mieście stwarzający niebezpieczeństwo dla uczestników ruchu oraz powodujący szkody w pojazdach,
- narzekania mieszkańców na stan dróg w mieście,
- brak lub ograniczone możliwości rozwoju budownictwa,
- negatywny wpływ na środowisko naturalne (zanieczyszczenie gleby, wód podziemnych i powierzchniowych, nadal duża emisja CO₂),
- nierównomierny dostęp do infrastruktury teleinformatycznej i zróżnicowana jakość usług,
- większość ciężkiego transportu towarowego odbywa się samochodami ciężarowymi, powodując szybkie niszczenie dróg,
- zmniejszenie liczby połączeń kolejowych miasta z innymi ośrodkami miejskimi kraju - ograniczenie możliwości podróżowania, peryferyzacja miasta w kraju,
- przeciążenia sieciowe, mniejsze szanse zaspokojenia potrzeb inwestorów, utrata potencjalnych korzyści ekonomicznych i zablokowanie dodatkowych czynników rozwoju gospodarczego,
- brak dostępności gazu sieciowego w niektórych rejonach miasta ograniczająca realizację zamierzeń inwestorów,

Sfera społeczna

- wysoki poziom bezrobocia,
- poszerzająca się sfera ubóstwa i niezamożność przeciętnego mieszkańca miasta
- nierozwiązana kwestia niedoboru mieszkań socjalnych,
- nieefektywny system pomocy społecznej,
- nasilenie zjawisk patologicznych na terenie miasta,
- wzrost pewnych rodzajów przestępstw na terenie miasta,
- brak działań zmierzających do dostosowania systemu oświaty do aktualnych potrzeb i możliwości ich zaspokojenia,
- mało zróżnicowana, nie odpowiadająca bieżącym potrzebom rynku pracy oferta kierunków kształcenia i niska jakość kształcenia zawodowego oraz niskie praktyczne umiejętności absolwentów,
- brak systemu identyfikacji u uczniów indywidualnych zainteresowań, predyspozycji i zdolności i do określonego rodzaju kariery oraz rozwijania ich podczas procesu edukacji,
- brak profesjonalnego doradztwa zawodowego i planowania kariery na

- określonych etapach edukacji,
- brak edukacji ekonomicznej młodzieży gimnazjalnej,
  - mała dostępność niektórych usług medycznych,
  - trudna sytuacja szpitala powiatowego (zadłużenie, ograniczenie zakresu leczenia).

Skutki:

- emigracja zarobkowa z miasta,
- wzrost liczby klientów pomocy społecznej,
- brak możliwości zapewnienia mieszkań socjalnych osobom z wyrokami eksmisyjnymi – odszkodowania wypłacane przez gminę spółdzielniom mieszkaniowym,
- nadal duża liczba rodzin z niezaspokojonymi potrzebami mieszkaniowymi, w tym oczekujących na mieszkanie socjalne,
- dystrybucja nie zaspokajająca rzeczywistych potrzeb i dezawuuująca rolę pomocy społecznej,
- długotrwałe i „dziedziczne” uzależnienie od pomocy społecznej jej klientów,
- wzrost śmiertelności, agresji i przestępczości w środowiskach dotkniętych patologiami,
- trudne dzieciństwo i problemy wychowawcze dzieci z rodzin patologicznych – utrudniony start życiowy, trudności z pokonaniem problemów wynikających z patologii i zerwaniem ze środowiskiem objętym nimi,
- wzrost poczucia zagrożenia wśród mieszkańców miasta,
- zbyt kosztowna oświata w stosunku do rezultatów kształcenia,
- brak zainteresowania ze strony inwestorów reprezentujących określone branże lokowaniem swoich przedsięwzięć gospodarczych w mieście,
- brak skłonności do zatrudniania absolwentów szkół zawodowych przez przedsiębiorców,
- konieczność doksztalcania praktycznego na kursach zawodowych,
- trudności w wyborze ścieżki kariery zawodowej przez młodzież,
- słaba znajomość rynku i reguł rządzących gospodarką oraz brak umiejętności w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- mała aktywność fizyczna mieszkańców oraz słabo rozwinięta profilaktyka prozdrowotna
  - słaba kondycja fizyczna i sprzyjające warunki rozwoju określonych chorób,
- długie okresy oczekiwania (kolejki) do niektórych lekarzy, specjalistów pewnych dziedzin medycyny,
- konieczność hospitalizacji mieszkańców miasta i powiatu w innych szpitalach i wynikające z tego koszty i niedogodności,
- utrata znaczenia szpitala powiatowego,
- zagrożenie upadłością szpitala i jego likwidacją.

Zarządzanie Gminą

- system zarządzania jakością ISO wymagający przeglądu pod kątem spełniania potrzeb dla zaspokojenia których został wdrożony,
- mała przydatność statystyki publicznej dla potrzeb zarządzania jst,
- brak adekwatnych danych wyjściowych - statystycznych i analitycznych, użytecznych w procesie podejmowania decyzji,
- brak skwantyfikowanych mierników osiągania poszczególnych celów rozwojowych - brak wskaźnikowego systemu zarządzania gminą,
- coraz większa liczba kosztownych i kosztochłonnych składników majątku komunalnego nie przynoszących lub przynoszących małe przychody,
- nie zagospodarowane niektóre składniki majątku (mienia) komunalnego,
- niedobór środków finansowych na rozwój sportu - archaiczny model finansowania sportu w mieście,
- złe warunki funkcjonowania instytucji kultury,
- potrzeba zaplanowania perspektywicznego (docelowego) zagospodarowania przestrzennego miasta,
- zbyt wysokie koszty zużycia energii, paliw oraz wody i odprowadzenia ścieków w budynkach publicznych - brak kontroli nad stratami i niepotrzebnym zużyciem,

Skutki:

- nie spełnianie oczekiwań przez system zarządzania jakością ISO w opinii korzystających z niego urzędników, przy wielu dodatkowych obowiązkach z nim związanych,
- brak adekwatnych danych wyjściowych niezbędnych w procesie zarządzania miastem,
- zdarzająca się mylna hierarchia potrzeb i identyfikacja szans, nietrafny wybór priorytetów, nieoptymalne wydawanie środków budżetowych, wolniejsze tempo lub brak działań w pewnych dziedzinach funkcjonowania miasta,
- niemożność oceny postępu w rozwoju miasta,
- wysokie i wciąż rosnące koszty utrzymania majątku komunalnego,
- niedobór środków finansowych na konieczne inwestycje komunalne,
- niestabilna sytuacja i słaba pozycja sportu ostrowieckiego,
- niemożność rozwinięcia pewnych form działalności kulturalnej i stworzenia właściwych warunków do realizacji zadań przez instytucje kultury w mieście,
- ograniczony wpływ administracji gminy na zagospodarowanie obszaru miasta,

5. Weryfikacja analizy SWOT. Przejście do wyborów strategicznych i wybór typu strategii.

Analiza SWOT zawarta w Strategii z 2008 roku została uaktualniona, otrzymując po weryfikacji przez Zespół ds. aktualizacji Strategii poniższą postać:

5.1 Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy

Mocne strony

- + duży potencjał intelektualny społeczeństwa;
- + wykształcona kadra techniczna;
- + wykwalifikowani pracownicy przedsiębiorstw;
- + duże zasoby niewykorzystanej siły roboczej;
- + dobrze rozwinięty system edukacyjny;
- + dobra baza lokalowa i dydaktyczna i doświadczony personel placówek edukacyjnych;
- + dobre warunki lokalowe placówek służby zdrowia;
- + duża ilość organizacji pozarządowych;
- + dobrze rozwinięty system pomocy społecznej;
- + atrakcyjna oferta usług kulturalnych;
- + istniejąca baza rekreacyjno - sportowa (nowoczesny stadion, kryta pływalnia);
- + kontakty z miastami zagranicznymi;
- + dobrze zachowane środowisko naturalne;
- + istniejący potencjał w postaci atrakcyjnych miejsc rekreacji i wypoczynku;
- + czysta woda i duże zasoby wód podziemnych;
- + oczyszczalnia ścieków o dużej mocy przerobowej;
- + wolne tereny na rozwój budownictwa mieszkaniowego i wolne tereny przemysłowe oraz inwestycyjne do wykorzystania;
- + duże zasoby zieleni;
- + rezerwa mocy w systemie ciepłowniczym;
- + dobra infrastruktura techniczna z możliwością rozbudowy;
- + postępująca poprawa układu komunikacyjnego w mieście;
- + istnienie grupy przedsiębiorstw o stabilnej sytuacji finansowej (głównie w sektorze MŚP);
- + rosnąca aktywność społeczna mieszkańców;
- + przynależność Gminy do partnerstwa publiczno – prywatnego Krzemieny Krag;
- + doświadczenie w stosowaniu wieloletniego planowania inwestycyjnego;
- + funkcjonujące programy rozwoju: dróg, kanalizacji;
- + ISO 9001 oraz Polska Nagroda Jakości dla Urzędu Miasta - sprawnie funkcjonujący Urząd Miasta;
- + aktywny samorząd miasta;
- + umiejętność pozyskiwania środków z UE;
- + położenie przy drodze krajowej nr 9 i linii kolejowej nr 25.

Szanse z zewnątrz

- + pojawiający się inwestorzy zagraniczni;
- + członkostwo w Unii Europejskiej - możliwość stopniowego niwelowania dysproporcji rozwojowych w ramach UE;
- + dostępność środków finansowych z funduszy zewnętrznych;
- + możliwość wykorzystania funduszy zewnętrznych, głównie unijnych na przeciwdziałanie bezrobociu;
- + walory turystyczne okolic Ostrowca Św.;
- + tworzenie partnerstw w regionie;
- + dostępność nowych technologii – współpraca z centrami naukowymi (uczelnie, ŚCIŹTT Sp. z o. o., itp.);
- + możliwość świadczenia usług komunalnych na zewnątrz;

5.2 Czynniki ograniczające rozwój gminy

Słabe strony

- postępujące ubożenie społeczeństwa;
- starzenie się społeczeństwa;
- słabe przygotowanie mieszkańców do realiów nowoczesnej gospodarki rynkowej;
- niska inicjatywność znacznej części mieszkańców;
- brak opieki stomatologicznej i profilaktyki zdrowotnej w szkołach;
- słaba dostępność leczenia specjalistycznego szczególnie dziecięcego;
- bariery architektoniczne utrudniające poruszanie się osobom niepełnosprawnym;
- niedofinansowanie straży miejskiej – niewystarczająca liczba patroli, niedostateczne wyposażenie służb;
- wzrost zjawisk przestępczych w poszczególnych dzielnicach;
- rozszerzanie się narkomanii, alkoholizmu i stosowania „dopalaczy” wśród dzieci i młodzieży przy małej dostępności terapii;
- „ucieczka” wykształconej młodzieży z miasta – małe perspektywy rozwoju społeczno – zawodowego w Ostrowcu Św.;
- mała ilość aktywnych organizacji pozarządowych w stosunku do ich ogólnej liczby;
- niska aktywność części organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych;
- brak spójności w działaniu różnych grup i liderów w mieście;
- brak dostatecznych środków finansowych;
- wymagający poprawy układ komunikacyjny miasta;
- braki w urządzeniu infrastruktury drogowej;
- wciąż mało zróżnicowana branżowo gospodarka miasta, słaby potencjał wytwórczy i przetwórczy;
- duża wrażliwość na zmiany koniunktury gospodarczej;
- słaba innowacyjność firm;

- brak dróg szybkiego ruchu;
- małe możliwości kapitałowe lokalnych firm;
- nie w pełni rozwiązany problem zagospodarowania odpadów;
- nadal szerokie wykorzystywanie paliw stałych w kotłowniach indywidualnych;

Zagrożenia z zewnątrz

- sztywne i nieprecyzyjne zapisy dokumentów nadrzędnych;
- małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznym miastem;
- odpływ młodych, zdolnych ludzi do innych ośrodków miejskich;
- małe znaczenie regionu i miasta w rządowych planach rozwoju sieci komunikacyjnej kraju;
- dalsze obciążanie samorządów przez administrację państwową kolejnymi zadaniami do sfinansowania z budżetów samorządowych;
- nie dostrzeganie potrzeb Ostrowca Świętokrzyskiego przez władze regionalne i krajowe;
- niskie środki budżetowe na pomoc społeczną;
- niskie subwencje na oświatę i trwający kryzys służby zdrowia;
- kryzys gospodarczy lub polityczny w kraju;
- duży napływ nielegalnej, taniej siły roboczej z zagranicy;
- niedostateczna ilość środków finansowych na realizację zadań samorządów;
- częste zmiany prawa nie sprzyjające stabilizacji oraz długofalowej polityce organów samorządowych;

Na podstawie powyższej analizy SWOT Zespół ds. aktualizacji Strategii uznał, że optymalną dla gminy Ostrowiec Świętokrzyski byłaby strategia konkurencyjna. Strategia konkurencyjna opiera się na eliminowaniu słabych stron oraz budowaniu przewagi konkurencyjnej dzięki wykorzystaniu istniejących szans rozwojowych.

Generalne uwarunkowania dla Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski wynikają z istniejących problemów i potrzeb ich rozwiązania. Uwarunkowania te wynikają także ze zidentyfikowanych szans i zagrożeń dla gminy (zewnętrznych czynników rozwoju).

Działania władz lokalnych w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Ostrowiec Świętokrzyski można podzielić na:

- działania bezpośrednie, prowadzone w sektorze publicznym w ramach zadań własnych gminy i zadań zleconych przez administrację rządową;
- działania pośrednie, polegające na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego, głównie polegają na planowaniu, stymulowaniu i promocji gospodarki;

6. Aktualne, główne problemy gminy

W toku dyskusji na posiedzeniu roboczym w dniu 31.07.2014 roku zidentyfikowany został zestaw problemów, które zdaniem członków Zespołu stanowią istotną barierę dla rozwoju miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

Najważniejsze problemy w sferze środowiska przyrodniczo – kulturowego:

1. Nie rozwiązane kwestie: dzikich wysypisk odpadów, nieszczelnych i opróżnianych w sposób niedozwolony szamb, spalania odpadów w piecach i kotłach grzewczych, niskiej emisji, niezgodnego z prawem pozbywania się odpadów przemysłowych.
2. Niedostateczna ochrona zasobów naturalnych i kulturowych miasta / brak kompleksowej polityki ochrony tych zasobów.
3. Ciągłe występowanie szkodzących środowisku zachowań mieszkańców zwłaszcza w starszych grupach wiekowych.
4. Nie upowszechnione proekologiczne mechanizmy postępowania w realizacji zamierzeń publicznych oraz prywatnych.
5. Nie rozwiązana docelowo kwestia zagospodarowania odpadów komunalnych (RIPOK).

Najważniejsze problemy w sferze gospodarki i infrastruktury:

1. Deficyt miejsc pracy w gospodarce miasta oraz ich zbyt mały przyrost.
2. Zbyt mały udział przemysłu w gospodarce miasta w stosunku do innych działów gospodarki.
3. Mały postęp w dywersyfikacji gospodarki miasta i jej reorientacji na innowacyjną, energooszczędną oraz proekologiczną.
4. Zbyt mało nowych inwestycji gospodarczych skutkujących nowymi, trwałymi miejscami pracy.
5. Brak niezbędnej dla rozwoju gospodarczego miasta rezerwy uzbrojonych terenów inwestycyjnych.
6. Zbyt wolny postęp w zaspokajaniu potrzeb w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg oraz infrastruktury technicznej, w tym sieciowej.
7. Spadek znaczenia dróg nr 9 i 42 oraz linii nr 25 w krajowym planie rozwoju dróg, mały zakres kolejowych przewozów (połączeń) pasażerskich w oparciu o infrastrukturę kolejową w mieście oraz mały udział transportu kolejowego towarów w gospodarce miasta.
8. Energochłonność gospodarki miasta i mały udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w jej produkcji.
9. Nieatrakcyjna i niefunkcjonalna przestrzeń, niewykorzystany potencjał rozwojowy oraz zdegradowana zabudowa, infrastruktura techniczna i społeczna niektórych obszarów miasta.

Najważniejsze problemy w sferze społecznej:

1. Wysokie bezrobocie.
2. Ciągły spadek liczby mieszkańców miasta.
3. Poszerzająca się sfera ubóstwa oraz wykluczenia społecznego i cyfrowego.
4. nierozwiązana kwestia niedoboru mieszkań socjalnych.
5. Rosnące wydatki na pomoc społeczną i nieefektywna dystrybucja tej pomocy.
6. Nasilenie zjawisk patologicznych oraz wzrost pewnych rodzajów przestępstw.
7. Degradacja społeczna i gospodarcza oraz niewykorzystany potencjał rozwojowy niektórych obszarów miasta.
8. Mało zróżnicowana oferta kierunków kształcenia zawodowego i słabe praktyczne umiejętności absolwentów szkół zawodowych.
9. Brak profesjonalnego doradztwa zawodowego oraz planowania kariery na określonym etapie edukacji.
10. Mała wiedza młodzieży gimnazjalnej na temat przedsiębiorczości oraz z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK).
11. Mała aktywność fizyczna (ruchowa) oraz powszechność profilaktyki prozdrowotnej wśród mieszkańców miasta.

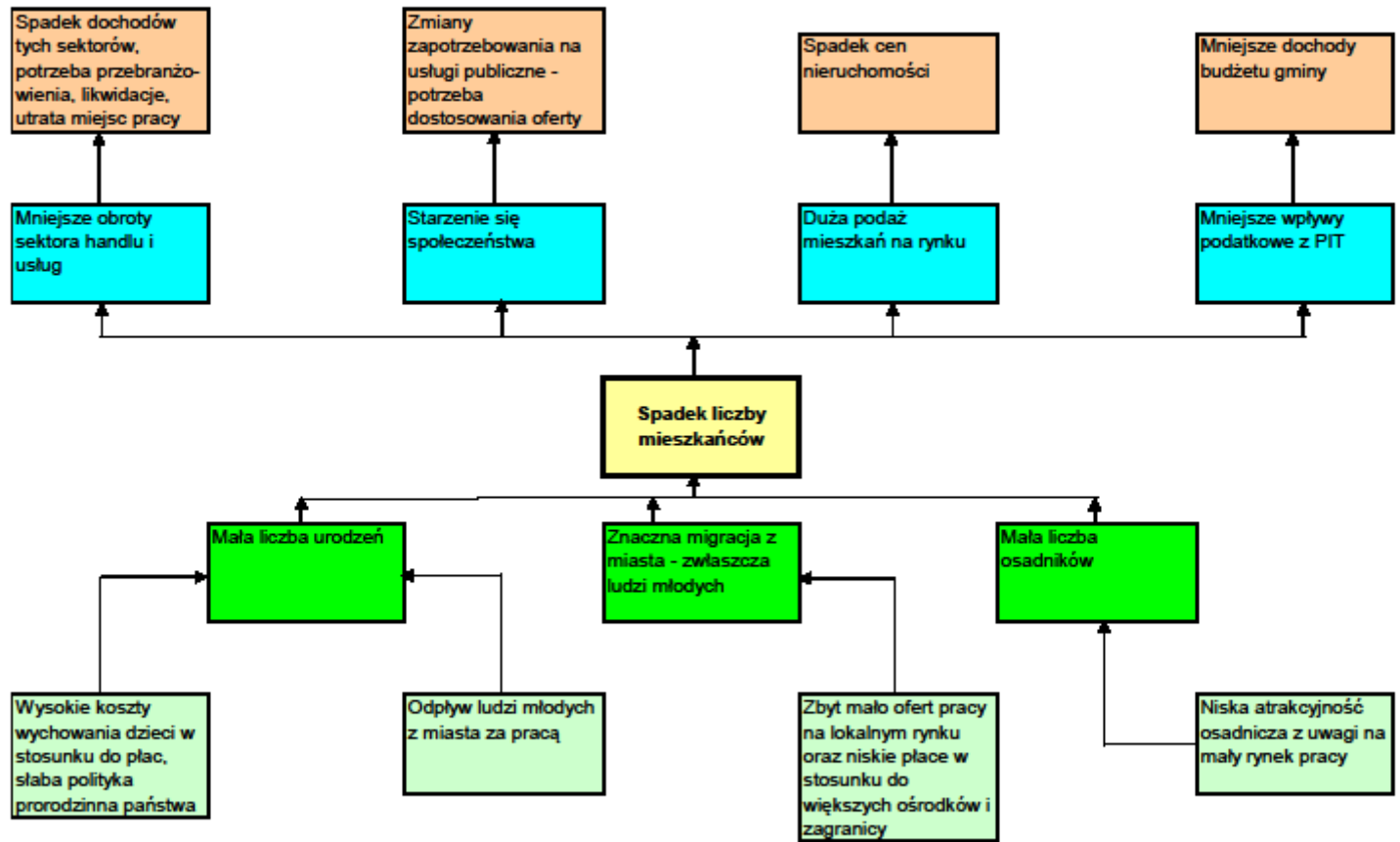
Najważniejsze problemy w obszarze zarządzania gminą:

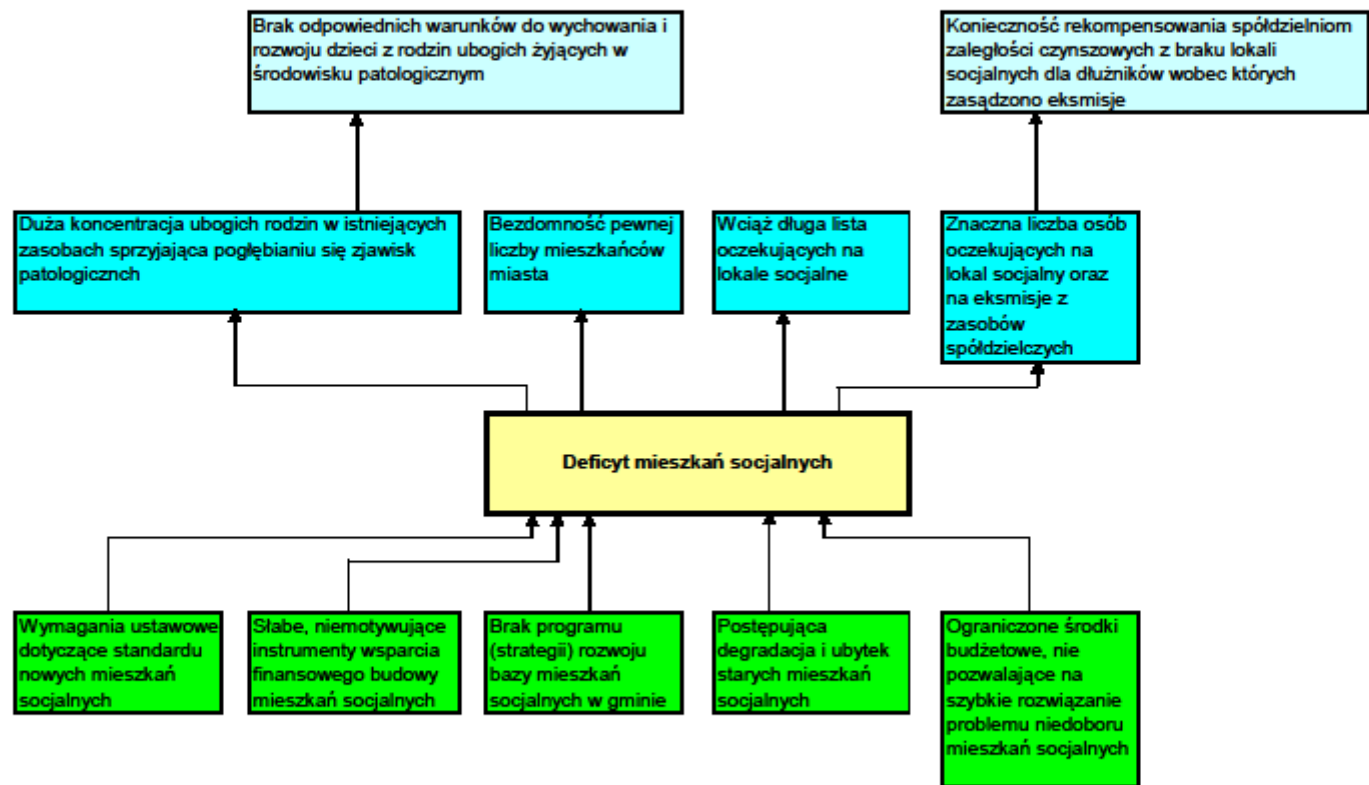
1. System zarządzania jakością ISO nieadekwatny do potrzeb administracji miasta.
2. Niska jakość lub brak adekwatnych danych wyjściowych oraz informacji użytecznych w procesie podejmowania decyzji.
3. Brak użytecznego, wskaźnikowego systemu zarządzania gminą.
4. Duże obciążenie budżetu kosztami utrzymania składników majątku komunalnego nie przynoszących lub przynoszących małe przychody oraz majątku nie zagospodarowanego.
5. Nieoptymalny organizacyjnie i kosztowny transport publiczny.
6. Brak zmian organizacyjnych w oświacie zmierzających do jej dostosowania do aktualnych potrzeb i możliwości ich zaspokojenia.
7. Archaiczny model i zasady funkcjonowania oraz niewykorzystane możliwości społecznego i promocyjnego oddziaływania sportu profesjonalnego.
8. Złe warunki lokalowe funkcjonowania instytucji kultury.
9. Słabe efekty promocyjne oraz społeczne działalności placówek oświatowych.
10. Zbyt wysokie koszty zużycia energii, paliw oraz wody i odprowadzania ścieków w budynkach publicznych,
11. Niewykorzystane możliwości poprawy konkurencyjności miasta.
12. Niewystarczające dochody gminy ograniczające możliwości rozwiązywania problemów i rozwoju miasta.

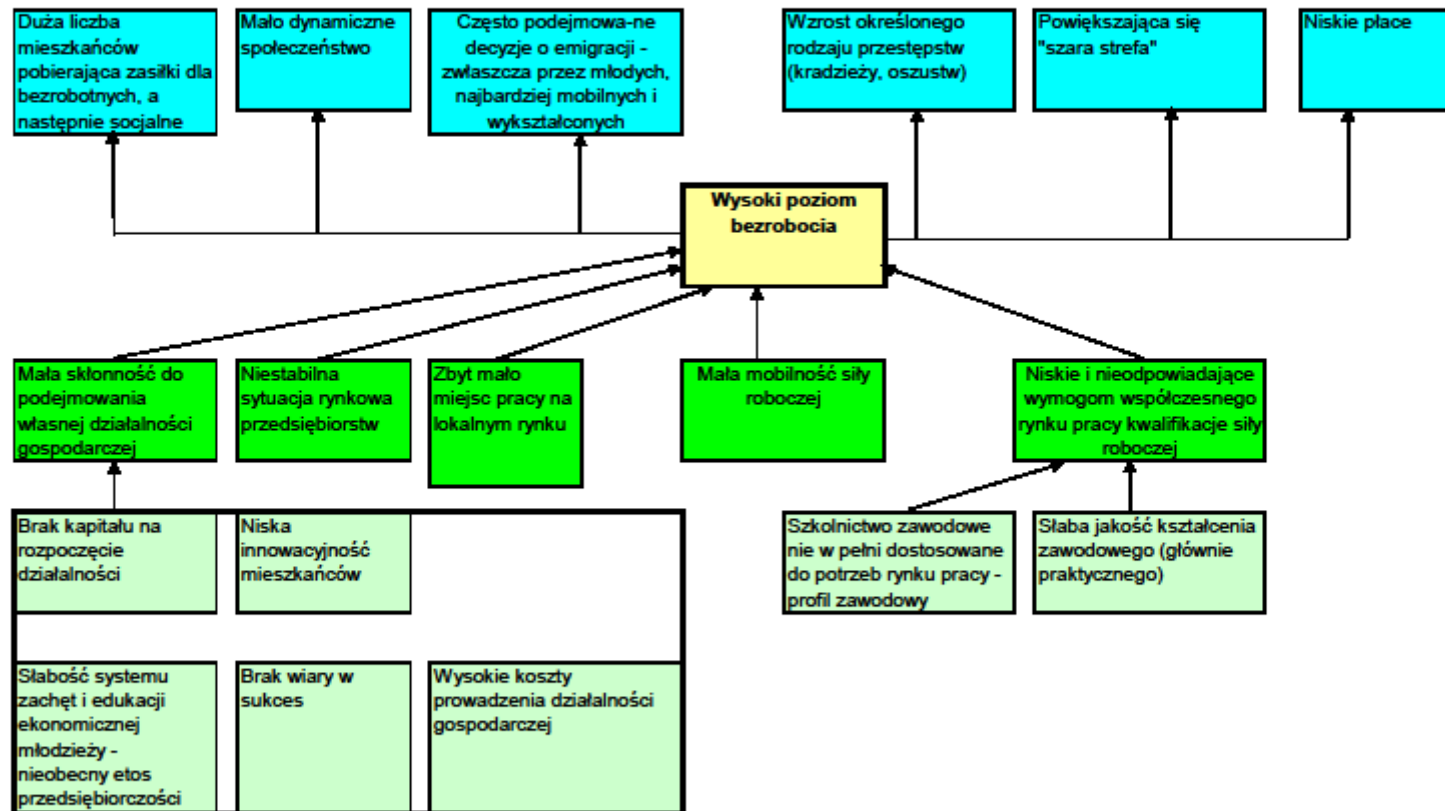
Dla najważniejszych zidentyfikowanych problemów zostały zbudowane drzewa problemów w celu dokonania analizy ich przyczyn oraz skutków, które powodują. Drzewa te przedstawiono na kolejnych stronach.

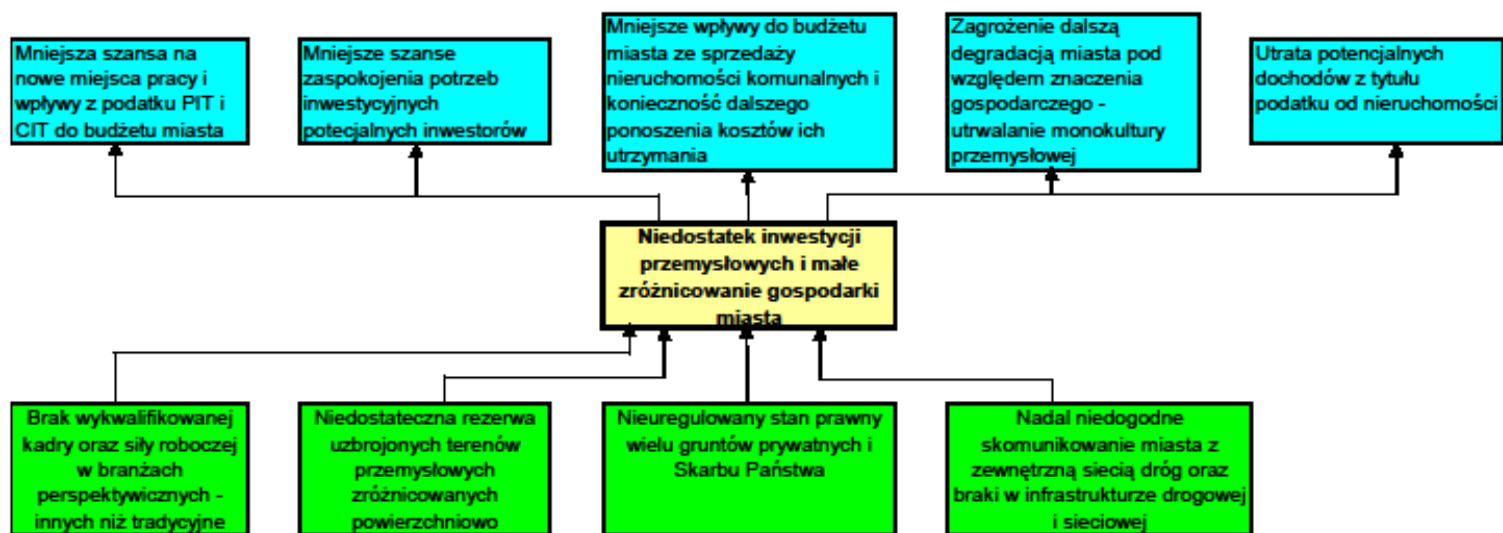

Spadek liczby mieszkańców

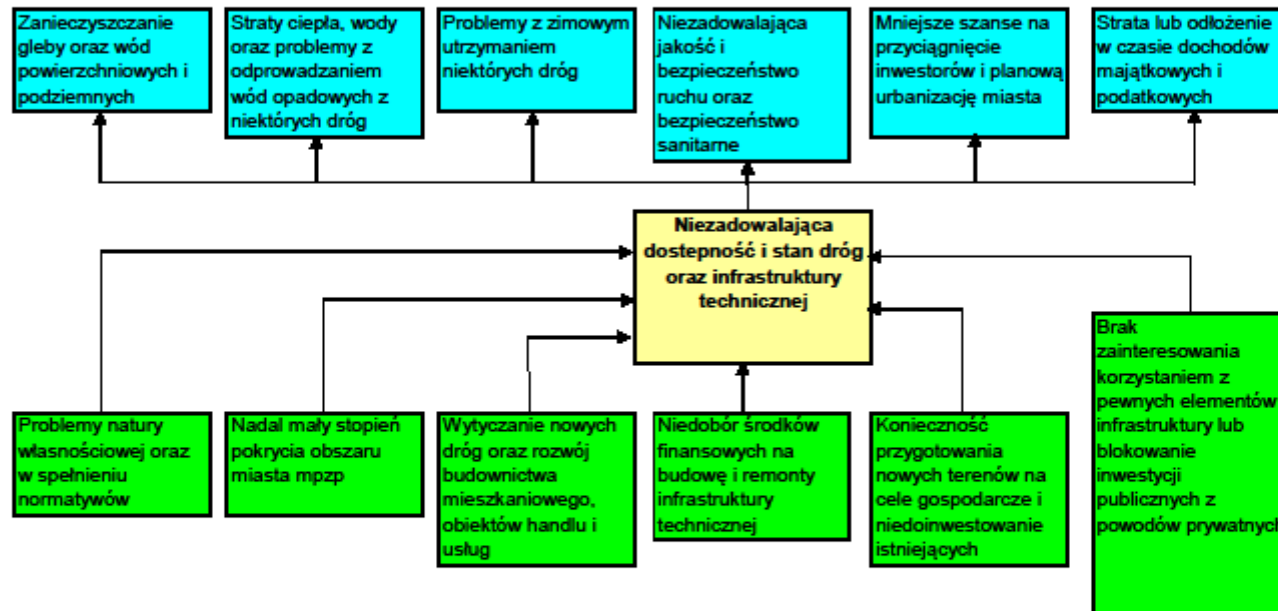

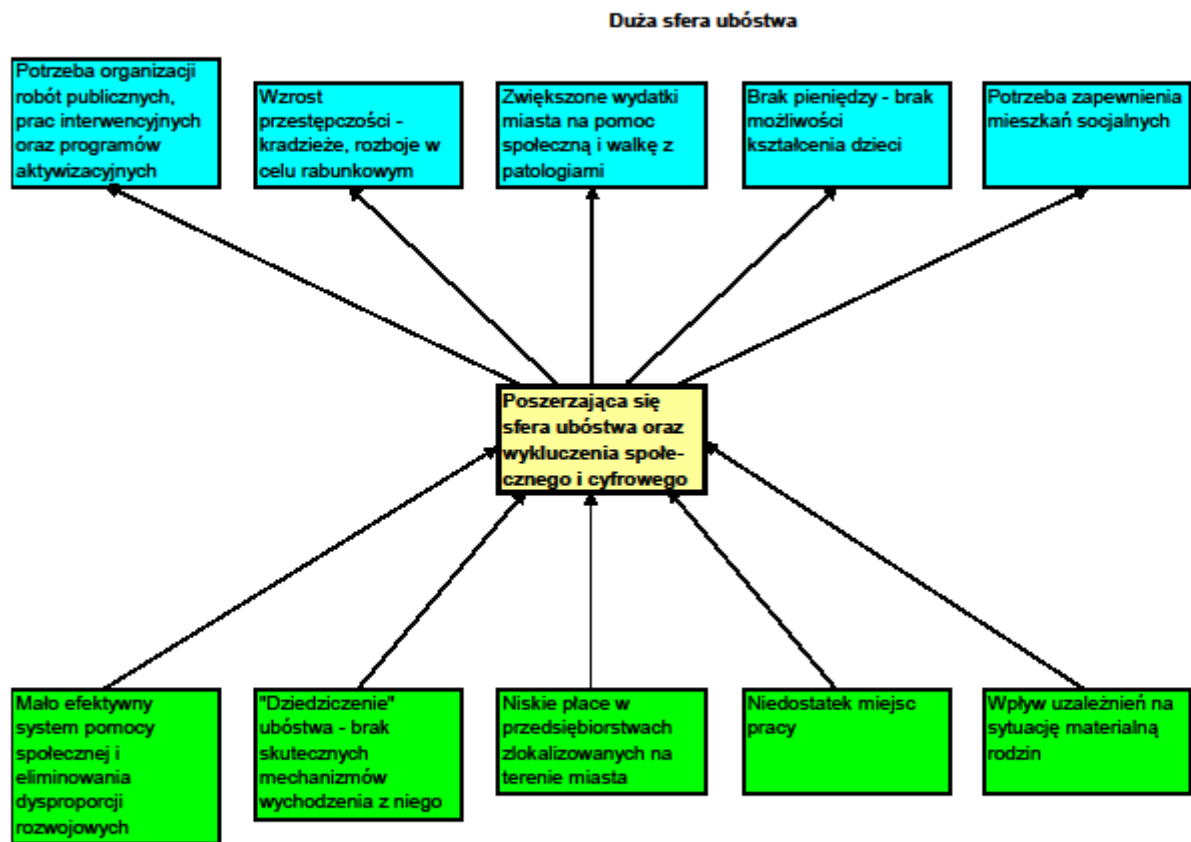

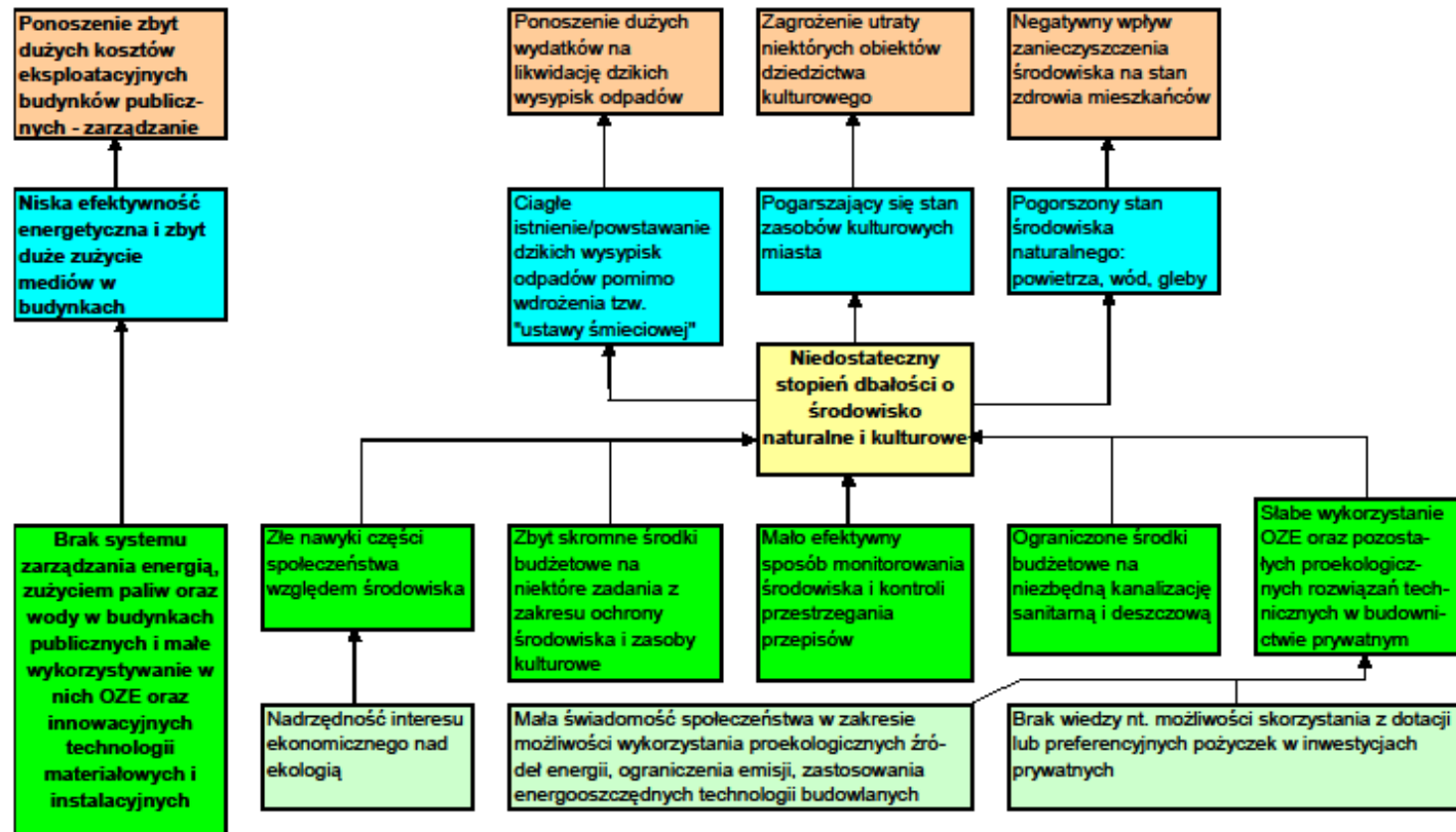

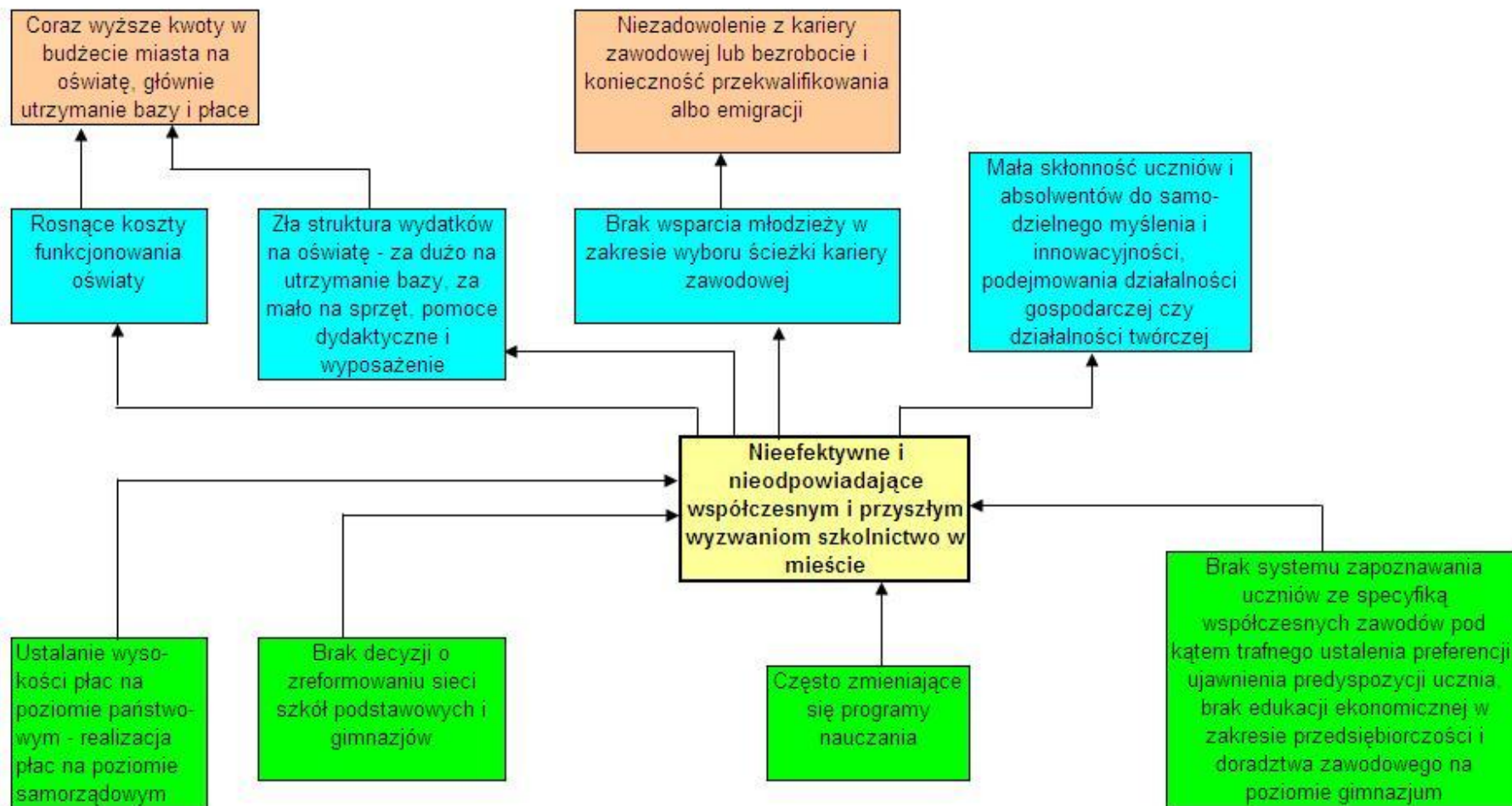
Budowa i remont dróg oraz infrastruktury technicznej

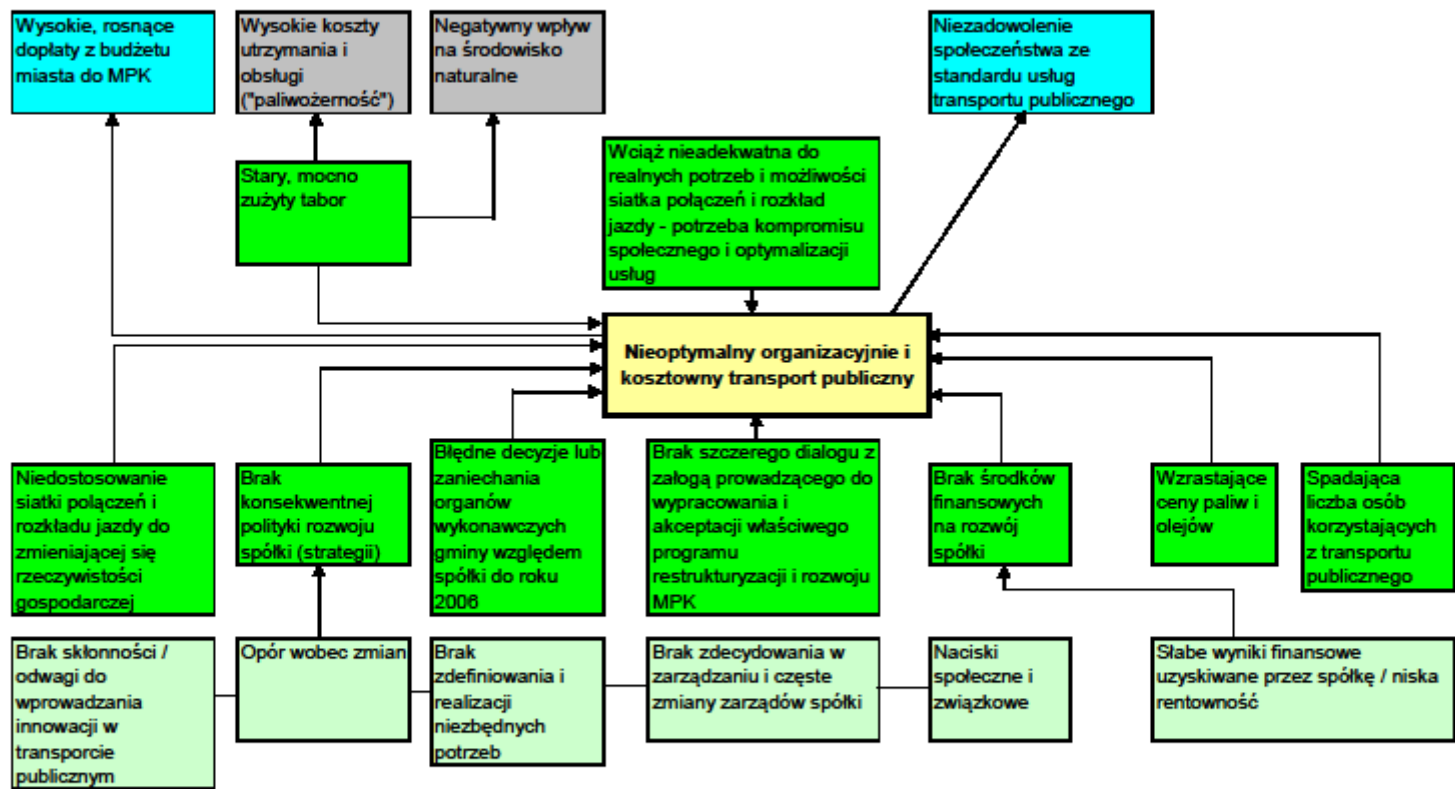

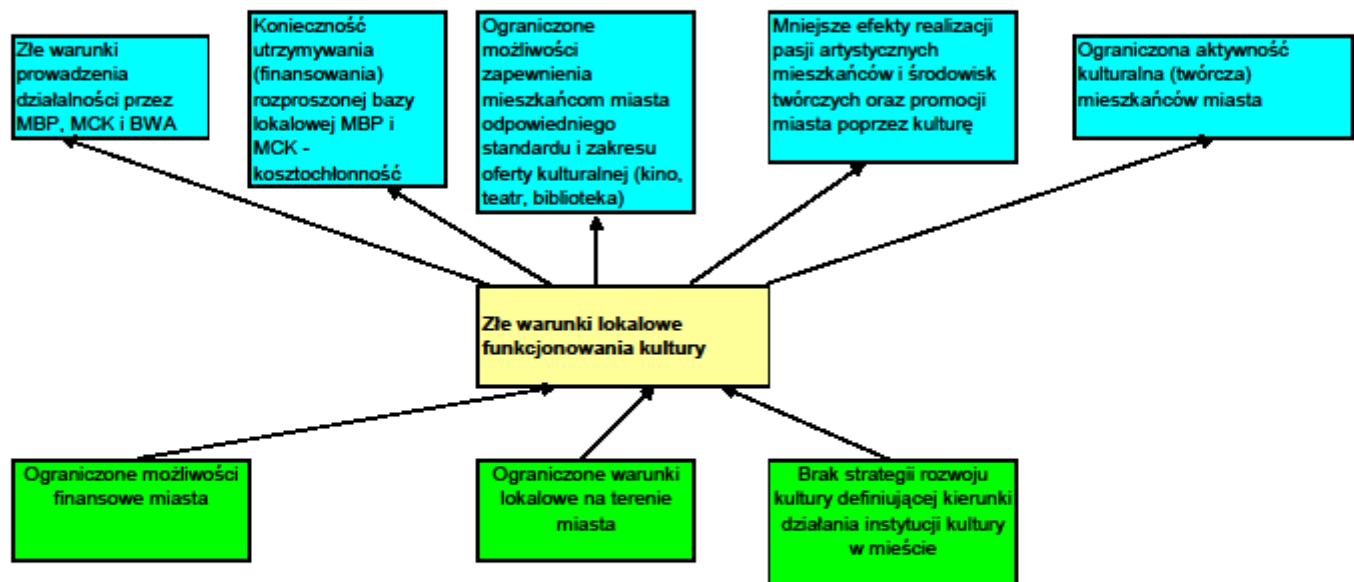
Niedostateczny stopień dbałości o środowisko naturalne

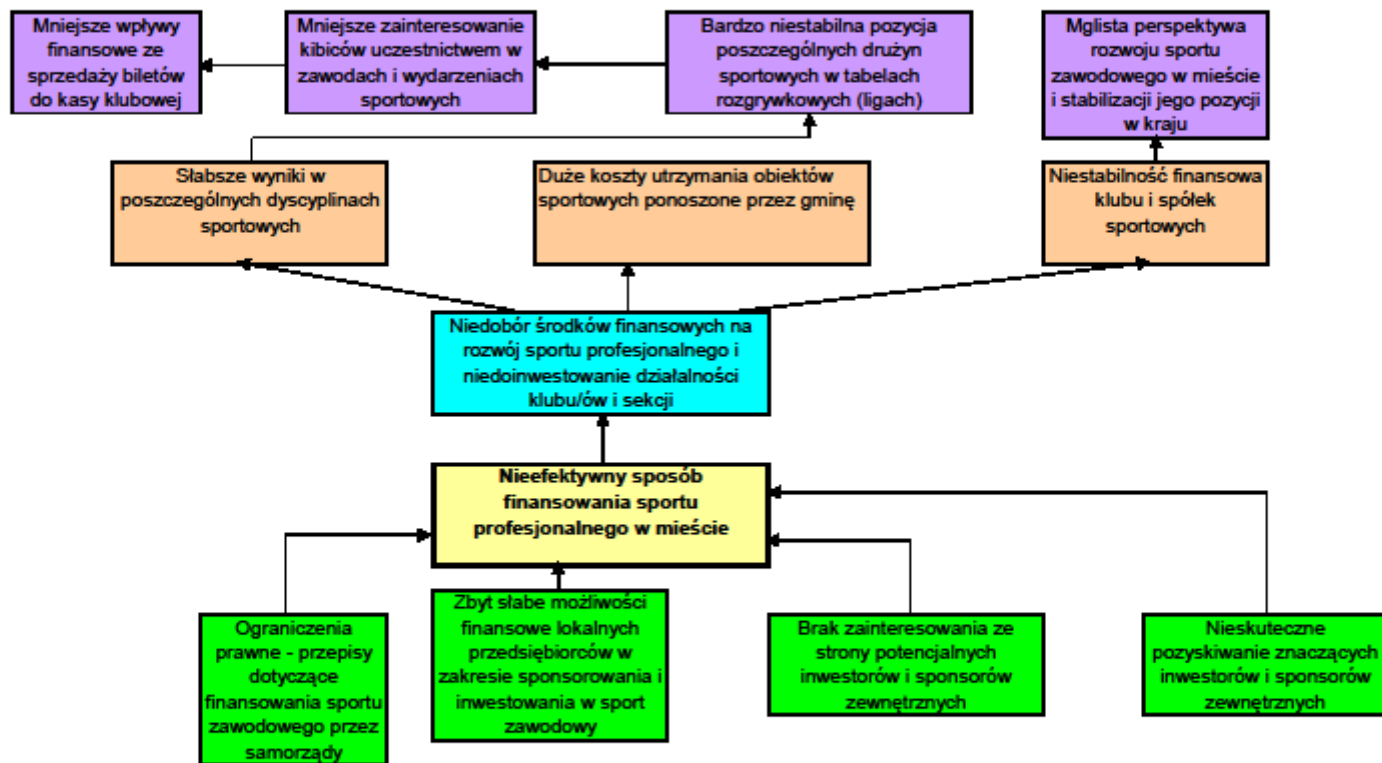

7. Analiza problemów, określenie celów strategicznych i operacyjnych, weryfikacja celów w oparciu o zasadę SMART i zaproponowanie działań.

Analiza zidentyfikowanych problemów w gronie członków Zespołu doprowadziła do wniosku, że można je pogrupować, a następnie uogólnić tak, aby ujmowały problemy składowe. Tak uogólnione problemy przybrały postać problemów głównych, które pozwoliły na sformułowanie celów strategicznych. Z kolei problemy, które składają się na wyodrębnione problemy główne, wskazały nam cele operacyjne (szczegółowe).

Wyszczególnione cele zostały następnie zweryfikowane poprzez zastosowanie tzw. „filtra SMART”, służącego do badania czy są one precyzyjne (specific), mierzalne (measurable), akceptowalne (acceptable), realistyczne (realistic) oraz określone w czasie (time-dependent). Weryfikacja dała odpowiedź pozytywną, a zatem dla sformułowanych celów można określić wskaźniki dzięki którym będzie monitorowany proces realizacji Strategii. Dla realizacji każdego z celów operacyjnych zostały przyjęte konkretne działania w ramach których będą realizowane projekty i zadania. Oto zestaw celów Strategii i działań zaproponowanych dla ich osiągnięcia:

I. Środowisko naturalne i kulturowe

I.1 Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego oraz ochrona ich zasobów.

I.1.1 Ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na środowisko naturalne, przeciwdziałanie przyczynom i eliminacja źródeł jego zanieczyszczenia.

Działanie A: Podjęcie kroków zmierzających do eliminacji zjawisk: dzikich wysypisk odpadów, nieszczelnych i opróżnianych w sposób niedozwolony szamb, spalania odpadów w domowych piecach i kotłach grzewczych, niskiej emisji, niezgodnego z prawem pozbywania się odpadów przemysłowych.

Działanie B: Prowadzenie różnych form edukacji proekologicznej.

I.1.2 Wzrost częstości uwzględniania interesu środowiska naturalnego w działalności podmiotów publicznych i prywatnych.

Działanie C: Upowszechnienie i wdrożenie gdzie to możliwe programów, procedur lub działań proekologicznych w sektorze prywatnym i publicznym.

I.1.3 Osiągnięcie we wskazanych terminach odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowisko oraz zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów

zebranych selektywnie.

Działanie A: Poprawa efektywności funkcjonowania systemu zbierania odpadów w mieście.

Działanie B: Wypracowanie przez wspólników międzygminnej spółki ZUO „Janik” oraz jej zarząd docelowej koncepcji funkcjonowania Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych spełniającej wymogi prawne.

I.1.4 Poprawa stanu zewidencjonowanych obiektów dziedzictwa kulturowego i dbałość o jego utrzymanie oraz włączanie kolejnych obiektów stanowiących wartościową spuściznę kultury społeczeństwa miasta do programowej ochrony zasobów kulturowych.

Działanie A: Opracowanie i realizacja programu ochrony zasobów kulturowych miasta.

II. Gospodarka i infrastruktura

II.1. Wzrost udziału inwestycji przemysłowych, zwiększenie stopnia zróżnicowania branżowego w gospodarce miasta przy równoczesnej jej orientacji na priorytety określone w Strategii Europa 2020.

II.1.1 Przyrost liczby inwestycji przemysłowych, zwłaszcza odpowiadających priorytetom Strategii Europa 2020.

Działanie A: Przygotowanie niezbędnej rezerwy uzbrojonych terenów inwestycyjnych na potrzeby inwestorów.

Działanie B: Prowadzenie aktywnej promocji gospodarczej i kompleksowej obsługi inwestorów.

II.1.2 Osiągnięcie znaczącego przyrostu liczby trwałych miejsc pracy.

Działanie A: Zachęcanie inwestorów (przedsiębiorców) do lokalizowania nowych przedsięwzięć gospodarczych na terenie miasta.

Działanie B: Wprowadzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy.

Działanie C: Rozwinięcie zróżnicowanego pod względem kierunków kształcenia i gwarantującego wysoką jakość systemu szkolenia zawodowego.

Działanie D: Wsparcie samorządu w pozyskiwaniu kadr dla gospodarki rekrutujących się w jak największym stopniu spośród specjalistycznie wykształconych mieszkańców miasta.

Działanie E: Prowadzenie CPiAZ, w tym Inkubatora Przedsiębiorczości jako wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta.

II.1.3 Zmniejszenie energochłonności gospodarki miasta oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w jej produkcji i wykorzystaniu na terenie miasta.

Działanie A: Promowanie oraz sprzyjanie inicjatywom i technologiom zmierzającym do oszczędzania energii i materiałów oraz produkcji i wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych na terenie miasta.

Działanie B: Identyfikacja możliwości i sprzyjanie rozwojowi kogeneracji energii i wykorzystaniu ciepła traconego w procesach produkcyjnych.

Działanie C: Wykorzystanie członkostwa gminy w Świętokrzysko - Podkarpackim Kłastrze Energetycznym i kontaktów ze Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o. o. do osiągnięcia korzyści przez sektor publiczny, prywatny i mieszkańców z zastosowania technologii pozwalających oszczędzać energię i produkować ją z OZE.

Działanie D: Ustanowienie specjalizacji w zakresie OZE oraz technologii ICT w planowanym przedsięwzięciu pn. „Ostrowiecki Park Przemysłowo – Technologiczny” i rozwinięcie współpracy dla jego rozwoju ze ŚPKKE, ŚCIiT Sp. z o. o. oraz Politechniką Świętokrzyską.

II.1.4 Zwiększenie stopnia zróżnicowania branżowego oraz innowacyjności gospodarki miasta przy równoczesnym zachowaniu branż tradycyjnych, poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim sektora MSP oraz powiązanie jej z sektorem B+R.

Działanie A: Wykorzystanie wybudowanej infrastruktury ICT dla przyciągnięcia inwestycji opierających się na technologiach ICT oraz do rozwoju e-usług.

Działanie B: Tworzenie warunków do powstawania na terenie miasta podmiotów gospodarczych zróżnicowanych branżowo, do rozwoju szeroko rozumianych innowacji oraz do owocnej współpracy sektora przedsiębiorstw z sektorem B+R.

Działanie C: Wsparcie dla branż tradycyjnych w sytuacjach kryzysowych i związanych ze szkodzącymi ich interesom nielegalnymi działaniami na rynku.

II.2. Zwiększenie dostępności i poprawa stanu infrastruktury służącej zrównoważonemu rozwojowi miasta oraz aktywizacja obszarów zdegradowanych i niezagospodarowanych.

II.2.1 Zwiększenie odsetka powierzchni miasta objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – harmonijny rozwój i ład przestrzenny.

Działanie A: Planowanie przestrzennego zagospodarowania miasta zapewniające jego zrównoważony, trwały rozwój.

II.2.2 Utrzymanie co najmniej dotychczasowego poziomu wydatkowania środków finansowych na budowę, przebudowę i remonty dróg oraz infrastruktury technicznej, w tym sieciowej.

Działanie A: Realizacja zgodnie z budżetem i WPF pilnych inwestycji drogowych, infrastrukturalnych i kubaturowych oraz sprawne, bieżące remontowanie i utrzymywanie dróg oraz infrastruktury technicznej w należyтым stanie.

II.2.3 Zwiększenie zaangażowania samorządu i objęcie stosowną interwencją publiczną obszarów problemowych, zdegradowanych i nie zagospodarowanych na terenie miasta.

Działanie A: Rewitalizacja przestrzeni, jej zabudowy oraz infrastruktury technicznej i społecznej na wyodrębnionych obszarach poprzez realizację programu rewitalizacji miasta.

II.2.4 Efektywne wykorzystanie specyficznych terytorialnie potencjałów rozwojowych miasta oraz współtworzonego z nim Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) obejmującego powiaty: ostrowiecki, starachowicki i skarżyski wraz z ich miastami – siedzibami i budowa zdolności do przyciągania zewnętrznych zasobów dla kreowania wzrostu oraz zatrudnienia na OSI.

Działanie A: Stworzenie podstaw do lepszego, w tym bardziej racjonalnego i efektywnego zarządzania polityką rozwoju na Obszarze Strategicznej Interwencji (OSI) oraz koordynacji i efektywności działań publicznych na tym obszarze dla osiągnięcia założonych celów OSI.

Działanie B: Realizacja projektów gospodarczych i społecznych na terenie miasta przyczyniających się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej – wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w mieście i na całym OSI.

III. Sfera społeczna

III.1 Ograniczenie skali niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta.

III.1.1 Zmniejszenie bezrobocia.

Działanie A: Tworzenie warunków do powstawania nowych inwestycji i przedsiębiorstw w mieście.

Działanie B: Pomoc w miarę możliwości prawnych i finansowych przedsiębiorcom mającym problemy rynkowe skłaniające ich do podjęcia decyzji o zwolnieniach pracowników w celu utrzymania miejsc pracy.

Działanie C: Sprzyjanie samozatrudnieniu, przekwalifikowaniu oraz mobilności pro-zatrudnieniowej mieszkańców.

Działanie D: Upowszechnienie i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.

III.1.2 Zahamowanie spadkowego trendu liczby mieszkańców miasta.

Działanie A: Odpowiednia polityka prorodzinna.

Działanie B: Konsekwentna realizacja przyjętej polityki rozwoju gospodarczego miasta przez władze samorządowe.

Działanie C: Dalsza poprawa warunków życia i rozwoju osobowego mieszkańców (poziom i dostępność usług publicznych).

III.1.3 Ograniczenie zjawisk patologicznych oraz przestępczości trapiących społeczność miasta.

Działanie A: Oddziaływanie na poglądy i postawy dzieci, młodzieży oraz dorosłych wobec zjawisk patologicznych oraz przestępczości w placówkach oświatowych, instytucjach pomocy społecznej, poprzez organizacje pozarządowe i środki masowego przekazu, realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz włączających obszary miasta zagrożone wykluczeniem społecznym.

Działanie B: Współpraca samorządu miasta, szkół, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych z policją i strażą miejską w zakresie mechanizmów identyfikacji, prowadzenia profilaktyki i zwalczania zjawisk patologicznych oraz przestępczości.

Działanie C: Prowadzenie ośrodka profilaktyki uzależnień.

III.1.4 Poprawa efektywności pomocy społecznej.

Działanie A: Racjonalizacja systemu dystrybucji pomocy społecznej.

III.2 Poprawa stanu zdrowia, jakości życia, konkurencyjności i adaptacyjności na rynku pracy oraz stopnia integracji społecznej mieszkańców.

III.2.1 Poprawa warunków życia i sytuacji materialnej mieszkańców zdegradowanych obszarów miasta poprzez ich zaktywizowanie i wykorzystanie potencjału rozwojowego.

Działanie A: Opracowanie i realizacja programu rewitalizacji obejmującego problemowe obszary miasta.

III.2.2 Ograniczenie sfery ubóstwa oraz zjawiska wykluczenia społecznego i cyfrowego w mieście.

Działanie A: Objęcie edukacją, pomocą społeczną oraz pomocą w zdobyciu zatrudnienia, w tym socjalnego osób z rodzin ubogich.

Działanie B: Realizacja projektów zmierzających do włączenia grup wykluczonych do społeczności uczestniczącej w życiu społeczno-gospodarczym i korzystającej z technologii informacyjno – komunikacyjnych.

Działanie C: Wypracowanie i realizacja polityki senioralnej w mieście.

III.2.3 Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych w mieście w oparciu o wypracowane rozwiązania modelowe.

Działanie A: Wdrożenie modelu budownictwa mieszkaniowego, w tym socjalnego zakładającego odpowiedni przyrost mieszkań gwarantujący w określonej perspektywie dostęp do mieszkań rodzinom nie będącym w stanie finansowo podolać wyzwaniu zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych.

III.2.4 Wzrost odsetka dzieci i młodzieży objętej doradztwem w zakresie wyboru ścieżki kariery zawodowej i dalszej edukacji oraz korzystającej z technologii informacyjno – komunikacyjnych (TIK, ang. ICT) i przygotowanej do wejścia na rynek pracy.

Działanie A: Zróżnicowanie oferty kierunków kształcenia w szkołach zawodowych oraz podniesienie poziomu umiejętności praktycznych ich absolwentów.

Działanie B: Uruchomienie profesjonalnego systemu doradztwa zawodowego oraz planowania kariery w placówkach oświatowych.

Działanie C: Poprawa poziomu wiedzy uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, z zakresu przedsiębiorczości oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), nauk matematyczno-przyrodniczych i języków obcych.

III.2.5 Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców oraz upowszechnienie stosowania profilaktyki prozdrowotnej.

Działanie A: Stworzenie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców oraz profilaktyce prozdrowotnej i propagowanie zdrowego stylu życia.

IV. Zarządzanie Gminą

IV.1 Wzrost jakości i efektywności zarządzania w sferze publicznej.

IV.1.1 Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z obsługi administracyjnej świadczonej przez Urząd Miasta.

Działanie A: Bieżące dostosowywanie systemu zarządzania jakością ISO do aktualnych potrzeb administracji miasta i oczekiwań mieszkańców (interesantów).

IV.1.2 Wzrost dochodów gminy.

Działanie A: Poszerzenie bazy podatkowej (materialnej i niematerialnej).

Działanie B: Wzrost udziału zewnętrznych źródeł finansowania zadań gminy.

Działanie C: Zwiększenie dochodów z wykorzystania majątku komunalnego.

IV.1.3 Ograniczenie kosztów świadczenia usług publicznych przy zachowaniu ich odpowiedniego standardu oraz utrzymania istniejących i przyszłych składników majątku komunalnego.

Działanie A: Zmniejszenie kosztów funkcjonowania edukacji publicznej podlegającej gminie poprzez wprowadzenie zmian w organizacji sieci placówek oświatowych dostosowujących ją do aktualnych potrzeb i możliwości ich zaspokojenia.

Działanie B: Zmniejszenie kosztów funkcjonowania transportu publicznego przy ustalonym standardzie i zakresie świadczenia tych usług poprzez wdrożenie optymalnego organizacyjnie oraz racjonalnego ekonomicznie modelu transportu publicznego.

Działanie C: Zmniejszenie zużycia energii, paliw, wody i ścieków oraz eliminacja ich strat w budynkach publicznych poprzez wdrożenie systemu monitorowania zużycia i strat.

IV.1.4 Sprawne zarządzanie kryzysowe - przeciwdziałanie zagrożeniom czasu wojny oraz czasu pokoju wywołanym przez siły natury i działalność człowieka.

Działanie A: Zorganizowanie i utrzymywanie w gotowości sił i środków służących przeciwdziałaniu zagrożeniom, zabezpieczeniu przed nimi ludzi, zwierząt i mienia, a w razie potrzeby ochronie zdrowia i obronie życia ludzi, a także zwierząt oraz likwidacji skutków tych zagrożeń.

IV.2 Poprawa konkurencyjności miasta oraz oddziaływania promocyjnego poprzez kulturę, edukację, sport, rekreację i ich bazę materialną.

IV.2.1 Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej i osadniczej miasta.

Działanie A: Opracowanie i wdrożenie planu budowy potencjału konkurencyjności miasta.

Działanie B: Podjęcie formalnej współpracy międzysamorządowej inicjującej wspólne działania sygnatariuszy w celu doprowadzenia do szybszej poprawy standardu i znaczenia głównych dróg i linii kolejowych, stanowiących połączenia komunikacyjne miasta z metropolitalnymi, regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami miejskimi w kraju oraz siecią TENT.

IV.2.2 Zwiększenie promocyjnych oraz społecznych efektów działalności instytucji kultury, placówek oświatowych, ośrodków sportu, rekreacji i wypoczynku oraz klubów i organizacji sportowych.

Działanie A: Zapewnienie właściwych warunków lokalowych instytucjom kultury w celu realizacji ich zadań oraz misji społecznej.

Działanie B: Wypracowanie i wdrożenie skutecznego systemu wspierania rozwoju sportu opartego na strategii rozwoju sportu w mieście.

Działanie C: Skuteczne wykorzystywanie bazy sportowo – rekreacyjnej dla upowszechnienia kultury fizycznej i realizacji sportowych pasji mieszkańców oraz w celach promocyjnych.

Działanie D: Poprawa warunków i wyników działalności placówek oświatowych.

8. Analiza wskaźnikowa - ustalenie zestawu wskaźników

Jednym z najważniejszych zadań przy budowaniu Strategii jest określenie adekwatnych wskaźników, które pozwolą mierzyć rezultaty jej realizacji. Przyjęto zestaw wskaźników zgodny z rekomendacjami Unii Europejskiej dla okresu programowania 2014 – 2020 oraz zasadami zarządzania strategicznego.

Oznacza to, że niektóre ze wskaźników zostały wprost zaimplementowane z wykazu wskaźników proponowanego dla celów Strategii Europa 2020, a pozostałe zostały określone przy zastosowaniu wiedzy ze szkolenia „Strategicznie dla rozwoju”.

Chodziło o to, żeby wskaźniki te dawały realną możliwość oceny postępu realizacji Strategii i nie było problemów z określeniem ich wartości w praktyce. Ponadto określone zostały źródła pozyskania wartości tych wskaźników.

Zestaw celów i przyporządkowanych im wskaźników przedstawia poniższa tabela:

Cele strategiczne i operacyjne oraz wskaźniki rezultatu dla poszczególnych celów operacyjnych

		Wskaźniki
I. Środowisko naturalne i kulturowe	I.1 Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego oraz ochrona ich zasobów	Wskaźniki określone w normach środowiskowych oraz określone w aktach prawnych
	I.1.1 Ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na środowisko naturalne, przeciwdziałanie przyczynom i eliminacja źródeł jego zanieczyszczenia.	Liczba dzikich wysypisk odpadów w danym roku, liczba użytkowanych szamb, spadek liczby szamb spowodowany podłączeniem do sieci kanalizacyjnej lub zamianą na przydomową oczyszczalnię ścieków, liczba decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę zakładających budowę szamba, budowę przydomowej oczyszczalni ścieków oraz przyłącza kanalizacyjnego, odsetek ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej, odsetek budynków podłączonych do kanalizacji sanitarnej – stan na dany rok, wskaźniki z Programu Gospodarki Niskoemisyjnej
	I.1.2 Wzrost częstości uwzględniania interesu środowiska naturalnego w działalności podmiotów publicznych i prywatnych.	Liczba podmiotów publicznych i prywatnych, które wdrożyły w danym roku programy, procedury lub działania proekologiczne
	I.1.3 Osiągnięcie we wskazanych terminach odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowisko oraz zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie.	Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w danym roku w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. [%], poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia - papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło [%], poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami - inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe [%].
	I.1.4 Poprawa stanu zewidencjonowanych obiektów dziedzictwa kulturowego i dbałość o jego utrzymanie oraz włączanie kolejnych obiektów stanowiących wartościową spuściznę kultury społeczeństwa miasta do programowej ochrony zasobów kulturowych.	Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, wymagających renowacji w stosunku do ich całkowitej liczby – stan na dany rok.

II. Gospodarka i infrastruktura	II.1. Wzrost udziału inwestycji przemysłowych i zwiększenie stopnia zróżnicowania branżowego w gospodarce miasta przy równoczesnej jej orientacji na priorytety określone w Strategii Europa 2020	Procentowy wzrost udziału inwestycji przemysłowych w stosunku do innych, zróżnicowanie branżowe – liczba nowych branż, liczba przedsięwzięć zgodnych z priorytetami Strategii Europa 2020.
	II.1.1 Przyrost liczby inwestycji przemysłowych, zwłaszcza odpowiadających priorytetom Strategii Europa 2020.	Liczba nowych inwestycji przemysłowych powstałych na terenie miasta w danym roku, w tym odpowiadających priorytetom Strategii Europa 2020.
	II.1.2 Osiągnięcie znaczącego przyrostu liczby trwałych miejsc pracy.	Liczba nowopowstałych, miejsc pracy w danym roku w związku z nowymi inwestycjami na terenie miasta.
	II.1.3 Zmniejszenie energochłonności gospodarki miasta oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w jej produkcji i wykorzystaniu na terenie miasta.	Udział źródeł odnawialnych w całkowitej konsumpcji energii w sektorze publicznym, ilość zaoszczędzonej energii w danym roku w sektorze publicznym dzięki inwestycjom i innym inicjatywom zmniejszającym zużycie energii, liczba nowych instalacji OZE w danym roku oraz ich moc.
	II.1.4 Zwiększenie stopnia zróżnicowania branżowego oraz innowacyjności gospodarki miasta przy równoczesnym zachowaniu branż tradycyjnych, poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim sektora MŚP oraz powiązanie jej z sektorem B+R.	Liczba firm z sektora wiedzy i innowacji które rozpoczęły działalność na terenie miasta w danym roku, liczba firm, które wdrożyły innowacje produktowe, procesowe, organizacyjne lub marketingowe w danym roku, liczba firm która podjęła współpracę z sektorem B+R w danym roku.
	II.2. Zwiększenie dostępności i poprawa stanu infrastruktury służącej zrównoważonemu rozwojowi miasta oraz aktywizacja obszarów zdegradowanych i niezagospodarowanych	Wskaźnik dostępności infrastruktury, procentowy wskaźnik utwardzonych dróg, procentowy wskaźnik zagospodarowania przestrzeni tych obszarów
	II.2.1 Zwiększenie odsetka powierzchni miasta objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – harmonijny rozwój i ład przestrzenny.	Procent powierzchni miasta objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
	II.2.2 Utrzymanie co najmniej dotychczasowego poziomu wydatkowania środków finansowych na budowę, przebudowę i remonty dróg oraz infrastruktury technicznej, w tym sieciowej.	Liczba kilometrów dróg nieutwardzonych w całkowitej długości wszystkich dróg na terenie miasta, kwota środków budżetowych wydatkowanych na budowę, przebudowę i remonty dróg oraz infrastruktury technicznej związanej z drogami w danym roku, procentowy udział wydatków na inwestycje i remonty infrastruktury w ogóle wydatków budżetowych w

		danym roku, kwota wydatków na rozbudowę infrastruktury sieciowej w danym roku dokonanych przez spółki komunalne, odsetek ludności i przedsiębiorstw korzystających z poszczególnych sieci.
	II.2.3 Zwiększenie zaangażowania samorządu i objęcie stosowną interwencją publiczną obszarów problemowych, zdegradowanych i niezagospodarowanych na terenie miasta.	Kwota środków finansowych wydatkowana w danym roku na realizację projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, liczba projektów w ramach LPR zrealizowanych w danym roku, wskaźniki określone w lokalnym programie rewitalizacji miasta.
	II.2.4 Efektywne wykorzystanie specyficznych terytorialnie potencjałów rozwojowych miasta oraz współtworzonego z nim Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) obejmującego powiaty: ostrowiecki, starachowicki i skarżyski wraz z ich miastami – siedzibami i budowa zdolności do przyciągania zewnętrznych zasobów dla kreowania wzrostu oraz zatrudnienia na OSI.	Liczba inwestycji prywatnych i publicznych uruchomionych w danym roku w wyniku realizacji projektów w ramach OSI, liczba osób które znalazły zatrudnienie w mieście w wyniku realizacji projektów w ramach OSI w danym roku, liczba beneficjentów objętych wsparciem z EFS udzielonym dzięki realizacji projektów w ramach OSI w danym roku.
III. Sfera społeczna	III.1 Ograniczenie skali niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta	Wskaźniki ze statystyki publicznej oraz dane z odpowiednich instytucji.
	III.1.1 Zmniejszenie bezrobocia.	Liczba osób bezrobotnych w mieście na koniec danego roku, liczba podmiotów ekonomii społecznej w mieście oraz osób zatrudnionych w tym sektorze na koniec danego roku.
	III.1.2 Zahamowanie spadkowego trendu liczby mieszkańców miasta.	Liczba mieszkańców miasta na koniec danego roku.
	III.1.3 Ograniczenie zjawisk patologicznych oraz przestępczości trapiących społeczność miasta.	Liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych w mieście w danym roku, liczba osób zgłoszonych na leczenie z choroby alkoholowej do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w danym roku, liczba osób objętych leczeniem lub interwencją medyczną w związku z zażywaniem narkotyków i środków odurzających w danym roku.
	III.1.4 Poprawa efektywności pomocy społecznej.	Wartość pomocy społecznej przypadająca na jednego beneficjenta tej pomocy w danym roku, liczba osób

	uczestniczących w programach profilaktycznych i aktywizacyjnych.
III.2 Poprawa stanu zdrowia, jakości życia, konkurencyjności i adaptacyjności na rynku pracy oraz stopnia integracji społecznej mieszkańców	Wskaźniki ze statystyki publicznej oraz dane z odpowiednich instytucji.
III.2.1 Poprawa warunków życia i sytuacji materialnej mieszkańców zdegradowanych obszarów miasta poprzez ich zaktywizowanie i wykorzystanie potencjału rozwojowego.	Liczba gospodarstw domowych, w których w wyniku realizacji lokalnego programu rewitalizacji miasta poprawił się standard życia, liczba mieszkańców zaktywizowanych zawodowo i społecznie na rewitalizowanym obszarze w danym roku w wyniku realizacji programu rewitalizacji miasta.
III.2.2 Ograniczenie sfery ubóstwa oraz zjawiska wykluczenia społecznego i cyfrowego w mieście.	Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w danym roku, liczba osób objętych w danym roku wszelkimi programami przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia społecznego i aktywizującymi mieszkańców miasta w celu ich włączenia społecznego, liczba gospodarstw domowych w danym roku, które dzięki projektom publicznym uzyskały dostęp do internetu, procent abonentów (gospodarstw domowych i przedsiębiorstw) mających dostęp do internetu o szybkości transmisji min. 30 Mb/s.
III.2.3 Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych w mieście w oparciu o wypracowane rozwiązania modelowe.	Liczba przydzielonych i zasiedlonych mieszkań socjalnych do całkowitej liczby wniosków oczekujących w danym roku.
III.2.4 Wzrost odsetka dzieci i młodzieży objętej doradztwem w zakresie wyboru ścieżki kariery zawodowej i dalszej edukacji oraz korzystającej z technologii informacyjno – komunikacyjnych (TIK, ang. ICT) i przygotowanej do wejścia na rynek pracy.	Procent młodzieży gimnazjalnej objętej doradztwem w dziedzinie wyboru zawodu i dalszej edukacji, procent młodzieży gimnazjalnej objętej programem z zakresu przedsiębiorczości w danym roku, wysokość nakładów na wyposażenie szkół podstawowych i gimnazjów w urządzenia z zakresu TIK w danym roku, liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do szerokopasmowego internetu w szkołach podstawowych i gimnazjach.

	III.2.5 Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców oraz upowszechnienie stosowania profilaktyki prozdrowotnej.	Liczba klientów miejskich obiektów oraz urządzeń rekreacji i odnowy biologicznej w danym roku, liczba kilometrów oddanych od użytku ścieżek rowerowych i tras joggingowych w danym roku, liczba oddanych do użytku w danym roku obiektów sportowych i rekreacyjnych.
V. Zarządzanie Gminą	IV.1 Wzrost jakości i efektywności zarządzania w sferze publicznej	Wskaźnik spłaty zobowiązań wg art. 243 ustawy o finansach publicznych, wskaźnik relacji zrównoważonych wydatków bieżących, o których mowa w art. 242 ustawy o finansach publicznych.
	IV.1.1 Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z obsługi administracyjnej świadczonej przez Urząd Miasta.	Odsetek interesantów zadowolonych z obsługi w Urzędzie Miasta w danym roku.
	IV.1.2 Wzrost dochodów gminy.	Kwota dochodów uzyskanych przez Gminę w danym roku.
	IV.1.3 Ograniczenie kosztów świadczenia usług publicznych przy zachowaniu ich odpowiedniego standardu oraz utrzymania istniejących i przyszłych składników majątku komunalnego.	Łączna kwota wydatków ponoszonych w danym roku przez Gminę na świadczenie usług publicznych oraz na utrzymanie składników majątku komunalnego, liczba skarg, uwag zastrzeżeń, dotyczących kosztów, warunków, rezultatów i standardu świadczenia usług publicznych, koszty i wyniki finansowe netto spółek świadczących usługi publiczne za dany rok.
	IV.1.4 Sprawne zarządzanie kryzysowe - przeciwdziałanie zagrożeniom czasu wojny oraz czasu pokoju wywołanym przez siły natury i działalność człowieka.	Wydatki poniesione w danym roku na sprzęt, środki ochrony, organizację ćwiczeń oraz systemy ostrzegania zwiększające stopień przygotowania do zagrożeń, liczba osób objętych w danym roku szkoleniami i ćwiczeniami w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom oraz zwalczania ich skutków, liczba ćwiczeń, przeglądów, szkoleń odbytych w danym roku w celu poprawy lub utrzymania stanu gotowości do przeciwdziałania zagrożeniom i zwalczania ich skutków.

	IV.2 Poprawa konkurencyjności miasta oraz oddziaływania promocyjnego poprzez kulturę, edukację, sport, rekreację i ich bazę materialną	Miejsce miasta w krajowych rankingach atrakcyjności.
	IV.2.1 Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej i osadniczej miasta.	Wysokość dochodów z podatku PIT w budżecie miasta w danym roku, wysokość dochodów z podatku CIT w budżecie miasta w danym roku, zmiana liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego.
	IV.2.2 Zwiększenie promocyjnych oraz społecznych efektów działalności instytucji kultury, placówek oświatowych, ośrodków sportu, rekreacji i wypoczynku oraz klubów i organizacji sportowych.	Liczba imprez organizowanych przez instytucje kultury, placówki oświatowe i kluby sportowe w danym roku, liczba biletów na imprezy kulturalne sprzedanych w danym roku, liczba biletów na imprezy sportowe sprzedanych w danym roku, średnia liczba punktów lub średnia ocen uzyskiwanych w wyniku egzaminu gimnazjalnego oraz maturalnego w danym roku, procent uczniów którzy nie zdali matury w danym roku, pozycja ostrowieckich szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół średnich w rankingach w danym roku, pozycja lokalnych drużyn zawodowych w tabelach ligowych w danym sezonie rozgrywkowym, liczba turniejów rozgrywanych na obiektach sportowych w mieście.

9. Zarządzanie realizacją Strategii

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym i często niedocenianym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o dynamice procesu realizacji strategii. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

Strategia jest dokumentem określającym cele i działania na kilka, a nawet kilkanaście lat, wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego kończy tylko pewien etap planowania. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych itd. i ich bieżącego uwzględniania w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata.

10. Podmioty realizacji Strategii i monitoring jej wdrażania

System zarządzania realizacją Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski tworzą dwa powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją strategii:

1. **Rada Miasta i Prezydent Miasta** - pełnią bieżący nadzór nad realizacją Strategii, czuwają aby przy tworzeniu budżetu gminy uwzględniane były cele określone w Strategii, prowadzą akcję informacyjną i promocyjną, uchwalają zmiany w Strategii.
2. **Komitet Monitorujący** proces realizacji Strategii - jako organ o charakterze operacyjnym; w jego skład wchodzi:

- koordynator wdrażania Strategii jako przewodniczący Komitetu,
- przedstawiciele podmiotów uczestniczących w realizacji działań (zadań) wynikających z celów Strategii oraz odpowiedzialnych za mierzenie wartości wskaźników.

Przyjmuje się następujące formy instytucjonalne zapewniające odpowiedni program wdrażania i monitoringu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski:

- nadzór nad sprawną realizacją Strategii będzie sprawował Prezydent Miasta,
- społeczny nadzór nad wdrażaniem strategii będzie sprawować Rada Miasta oraz Forum Rozwoju Miasta (jako nieformalna grupa liderów lokalnych),

- koordynacją działań na rzecz realizacji Strategii zajmował się będzie naczelnik wydziału odpowiedzialnego za proces realizacji Strategii w systemie jakości ISO 9001:2009,
- przed opracowaniem projektu budżetu miasta na każdy kolejny rok będzie zbierał się Komitet Monitorujący, w celu akceptacji katalogu zadań proponowanych przez poszczególne Wydziały Urzędu Miasta do realizacji w ramach budżetu miasta, oraz inne podmioty w ramach ich działalności statutowej, pod kątem ich zgodności z celami Strategii,
- zaakceptowany katalog zadań zwany „**Rocznym planem realizacji Strategii**” zostanie przedstawiony przez Komitet Monitorujący Prezydentowi Miasta, jako propozycja do planu budżetu miasta i planów innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, a po zatwierdzeniu przez niego będzie przesłany właściwym komisjom Rady Miasta oraz członkom Forum Rozwoju Miasta,
- do końca marca każdego roku Komitet Monitorujący przedstawi sprawozdanie z realizacji Strategii wraz z zestawieniem wskaźników osiągniętych za poprzedni rok Prezydentowi Miasta, a ten skieruje je w formie informacji na sesję Rady Miasta oraz prześle członkom Forum Rozwoju Miasta,
- Forum Rozwoju Miasta oraz właściwe komisje Rady Miasta opiniują przedstawiony katalog zadań i sprawozdanie z realizacji Strategii oraz mają prawo wyrażenia własnych rekomendacji dotyczących tych dokumentów jak i samego procesu wdrażania Strategii,
- rekomendacje, o ile są zasadne z punktu widzenia celów Strategii oraz nie przekraczają możliwości finansowych i proceduralnych są uwzględniane w kolejnym cyklu realizacyjnym Strategii.

Monitorowanie postępu w realizacji Strategii będzie polegało na mierzeniu wskaźników określonych w powyższej tabeli. Wartości wskaźników dostarczać będą wymienione w niej podmioty. W celu określenia niektórych z nich stosowane będą pewne narzędzia, np. ankiety.

Nad całym procesem będzie czuwał Komitet Monitorujący, a za jego przebieg i rezultat odpowiedzialny będzie przewodniczący Komitetu, a równocześnie koordynator wdrażania Strategii w osobie naczelnika wydziału odpowiedzialnego za proces realizacji Strategii w systemie jakości ISO 9001:2009.

Możliwe jest zlecenie zadania określania i pozyskiwania wartości wskaźników podmiotowi związanemu z samorządem miasta i zaangażowanemu w rozwój lokalny.

Jak zaznaczono na wstępie, możliwe jest opcjonalne monitorowanie wdrażania Strategii w okresach rzadszych, np. co 4 lata w formie Audytu Zrównoważonego Rozwoju. Audyt taki wykorzystuje dotychczasowe doświadczenia krajowe konstrukcji wskaźników monitorowania realizacji strategii według poszczególnych ładów (gospodarczego, społecznego, środowiskowo - przestrzennego i instytucjonalno - politycznego). Nawiązuje do poziomu celów szczegółowych.

11. System aktualizacji Strategii

System aktualizacji Strategii zakłada wprowadzanie zmian w tym dokumencie. Zmiany będą proponowane przez Prezydenta Miasta po rekomendacji Komitetu Monitorującego, opiniowane przez Forum Rozwoju Miasta i zatwierdzane przez Radę Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele strategii (strategiczne i szczegółowe) oraz dla części programowej (programy realizacyjne, w tym przede wszystkim plan budżetu miasta wraz z Wieloletnią Prognozą Finansową oraz wynikające z nich zadania.

Część „strategiczna” będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji w cyklu kadencji władz samorządowych (tzw. aktualizacja taktyczna) z przesunięciem okresu objętego planowaniem o kolejne 4 lata (planowanie kroczące).

Część „programowa” będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji co roku w formie zatwierdzonego przez Prezydenta Miasta **rocznego planu realizacji strategii**.

Aktualizacja będzie przebiegała we współpracy z lokalnymi partnerami społeczno – gospodarczymi skupionymi w Forum Rozwoju Miasta.

12. Rekomendacje dla tworzenia dokumentów planistycznych powiązanych ze Strategią

Przy budowaniu strategii sektorowych, programów społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych i planowaniu zadań należy zapoznać się z Programami Operacyjnymi określającymi możliwości i zasady wykorzystania Funduszy Strukturalnych do ich realizacji.

Nie należy zapominać o szerokiej gamie form pomocy finansowej oferowanej przez różnego rodzaju instytucje krajowe i zagraniczne. Następnym przygotowaniem własnych dokumentów programowych powinno być stworzenie efektywnego systemu przygotowywania wniosków o pomoc w finansowaniu projektów (zadań).

W procesie przygotowywania wniosków o wsparcie finansowe należy uwzględnić udział partnerów publiczno – prywatnych, którzy będą w dużej mierze realizatorami działań przewidzianych w planowanych projektach.

Wszelkie strategie i programy opracowywane dla potrzeb rozwoju miasta powinny być spójne ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski jak również z aktualnymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego (wojewódzkiego) i lokalnego (powiatowego).

Organy wymienione w niniejszym rozdziale powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy.

Literatura.

1. Planowanie Strategiczne – poradnik dla pracowników administracji publicznej, Wojciech Dziemianowicz, Katarzyna Szmigiel-Rawska, Paulina Nowicka, Anna Dąbrowska, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa 2012 – materiały szkoleniowe ze szkolenia „Strategicznie dla rozwoju”
2. Analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego i jej wykorzystanie pod kątem podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionu, Akademia Świętokrzyska, redaktor naukowy - Janusz Kot, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Kielce 2007,
3. Przedsiębiorczość a konkurencja w regionie świętokrzyskim, praca zbiorowa pod redakcją Zbigniewa Olesińskiego, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego,
4. Badanie potencjałów i specjalizacji polskich regionów. Województwo świętokrzyskie. Raport skrócony. Opracowanie Obserwatorium Rozwoju regionalnego Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Kielce 2014,
5. Sytuacja rodzinna i społeczna dzieci rodziców migrujących zarobkowo z województwa świętokrzyskiego, Anna Dąbrowska, publikacja podsumowująca projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Kielce 2011,
6. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy European Regional Development Fund and Cohesion Fund, Concepts and Recommendations, Guidance document - The Programming Period 2014-2020, Draft November 2011 – dokument wydany przez Komisję Europejską,
7. Outcome indicators for the Thematic priorities addressing the Europe 2020 Objective “Improving the conditions for innovation, research and development”. Examples, 15th February 2011 – dokument wydany przez Komisję Europejską,
8. Outcome Indicators for the Thematic priorities addressing the Europe 2020 Objective “Meeting climate change and energy objectives”. Examples – dokument wydany przez Komisję Europejską,
9. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 – uchwała nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca

- 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020,
10. Strategia Badań i Innowacyjności (RIS 3) Województwa Świętokrzyskiego, Zespół redakcyjny pod kierownictwem Jana Maćkowiaka, członka Zarządu Województwa w składzie: Aleksandra Woźniak, Anna Grzela, Monika Lubiejewska, Anita Zalewa-Brola, styczeń 2014,
  11. EUROPA 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – strona internetowa Ministerstwa Gospodarki RP,
  12. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
  13. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020) - dokument stanowiący aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.
  14. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, uchwała Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Przewodniczący Rady Miasta
mgr Janusz Wojciech Kotasiak